

A Latkóczyi Latkóczy család nógrádmegyei ága.

A Nagy Ivánnál is említett Latkóczy család, mely Latkócz községre 1557-ben nyert új adományt, Trencsénvármegyéből, az ősi lakóhelyről idők folytán Borsod, Nógrád és más vármegyékbe is bocsátott ki ágakat. Mi ezúttal a nógrádi ágazatról emlékezünk meg.

Trencsénmegye 1736. évi nemesi összeírásában a „Látkóczy de et in Látkócz“ familia tagjai közt György is említve van, bátyjával Sándorral s atyjukkal Jánossal. Ezen Györgyről tovább nem esik említés Latkóczon. Talán már ekkor sem itt lakott, csak az itteni udvarházas nemesek közt volt felvéve.

Kevéssel előbb, 1730. július 16-án gróf Esterházy Imre esztergomi érsektől egy nemes (egregius) Latkóczy György a nógrádmegyei Vadkerten nyert adományt, Simoncsich György és Árvay Tamás nevű két társával együtt.

Számos példa van rá, hogy országos nemesek később praedium-ot szereznek s így egyházi nemesekké is válnak, bár legtöbbször nem nemesekből lesznek praedialisták. A fentebbi két Latkóczy György azonossága valószínű, de a Trencsénből való átköltözés nem igazolható. A nógrádi ág ugyan tovább is az érseki birtokán gazdálkodott, de országos nemességet élvezett s tagjai vármegyei tisztséget is viseltek. Nemességük nemrégiben legfelsőbb helyen nyert megerősítést.

Az egyházi adományt szerző György egyik unokájának, Jánosnak három fia volt: János, Károly és István, kik az érseki adományos jószágukat 1864-ben adták el a Soókyaknak, a váci székes káptalan előtt. Már előbb elköltöztek Nógrádmegye területéről. János káptalani ügyvéd Nyitrában lakott, Károly szintén ügyvéd volt, István pedig gazdatiszt az esztergomi káptalannál.

A család legkiemelkedőbb tagja volt Já-

nosnak fia, Imre. Született Nyitrán 1848. szept. 4-én. Már 19 éves korában Nyitra megye aljegyzője volt. Később ügyvédkedett s 1884-től kezdve több ízben képviselővé választott, előbb Nyitrában, majd az elődeinek földjén, Nógrádmegyében Balassagyarmaton. Sokoldalú tevékenysége, tehetsége fényes pályát nyitott meg előtte. 1895-ben belügyminiszteri államtitkárnak nevezték ki, majd a közigazgatási bíróság másodelnöke s v. b. t. tanácsos lett. Élete tragikus véget ért.

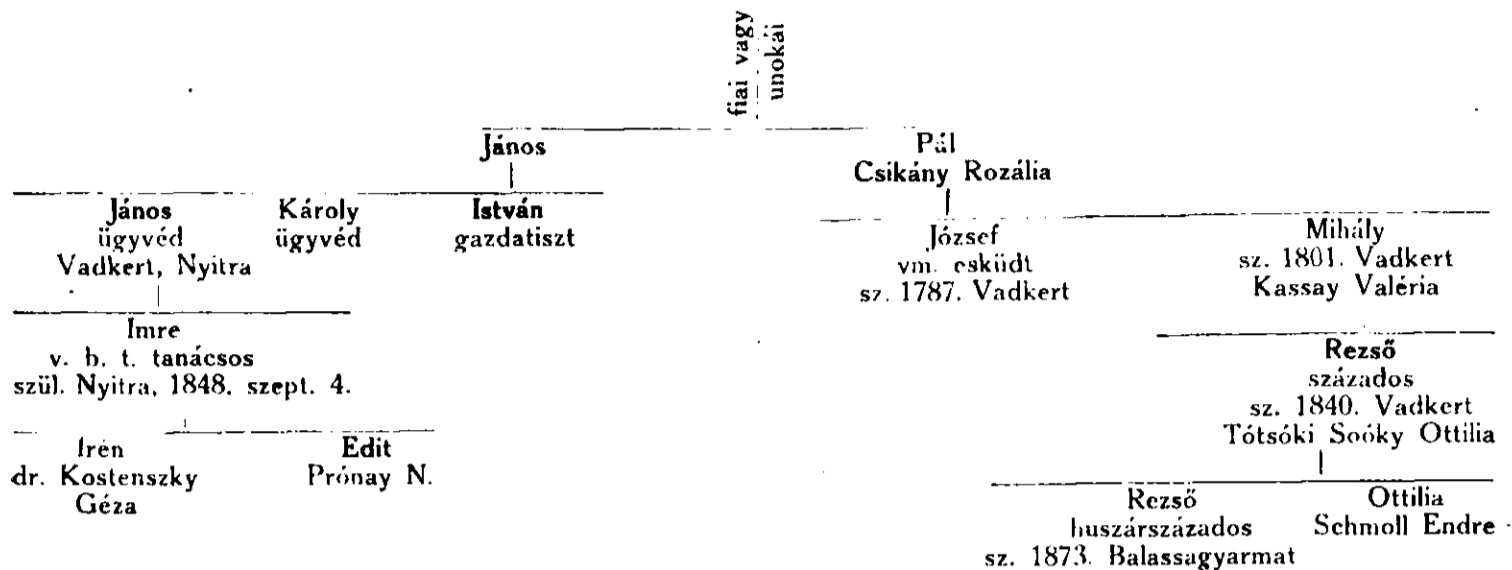
Az adomány szerző György másik unokájának, Pálnak idősebb fia József 1816-ban mint nógrádmegyei esküdt, „Látkóczy“ előnévvel írta magát s a trencsényi ágéhoz némileg hasonló alábbi címert használta: Vörös mezőben hármasszögű zöld halom középsőjén nyugvó arany koronából balra fordult, fekete sasszárny emelkedik ki; sisakdisz: kardot tartó, kinövő oroszlán; takarók: kék-arany, vörös-ezüst.

Ezen József testvéröccsének, Mihálynak 1846-ban írták össze Vadkerten az érseki és (külön) a nemesi birtokait.

Mihálynak fia, Rezső (szül. Vadkerten, 1840. ápril. 24-én) a katonai pályára lépett. Mint gránátos őrmester, résztvett 1859-ben a solferinói csatában, hol meg is sebesült. Majd Magentánál is harcolt. Nemsokára tisztté nevezték ki; ezen minőségben vett részt 1866. évi custozzai ütközetben is. Később mint honvédszázados vonult nyugalomba s jelenleg Balassagyarmaton lakik. Régi magyar nemességét, előnevét és cimere használatához való jogát Őfelsége 1913. december 22-én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával megerősítette. Hasonnevű fia honvédhuszárszázados Keszthelyen.

Leszármazásuk a mellékelt táblázaton látható.

Latkóczy György
Vadkert, 1730.

Miskolczy-Simon János.

Nemesség igazolás Nyitравármegyében 1754 55-ben.

— Negyedik közlemény —

Illés. Illés Ferenc Farkasdon, és testvére János Ivánkán, másik János Ürményben és ezen János fia, szintén János, és testvére István Tolna-megyében, végül Illés Dávid Szelőcén, bemutatva eredetben, függő pecsét alatt, Lipót királynak Bécsben 1696. június 1-én kelt Illés Mihály, neje Ember Katalin, továbbá Illés István, neje Mézes Erzsébet, fia Illés Ferenc és leánya Judit, valamint János és neje Mátéffy Ilona, Mihály és András fiaik és Katalin leányuk részére kiadott címeres nemesítő levelét, melyet Nyitra vármegyében Ujgalgócon hirdettek ki. Hogy Ferenc János testvérével együtt az armálisban előforduló Ferencnek a fiai, hogy másik Illés János ürményi és testvére István az armálisban előforduló Jánosnak Mátéffy Ilonától született fia, az elsőfoku leszármazás, köztudomásu dolog: kétségtelen nemesek. A család címere: Kékszinű pajzs, alján zöld-halom, a felett természetes színű daru nyakán nyíllal átlöve, ballábán áll, jobbjában kövecset tart, nyílt sisak feletti koronából növény pajszalak. Takarók: sárga-kék, fehér-piros. II. 20. V. 7.

Illés Imre, Adám fia, Kisvicsápon, és fia szintén Imre, továbbá testvére István, és ennek fia József, nemkülönben János, Péter fia Cabajon, kétségtelen nemesek. V. 165. és V. 172.

Ivanics. Ivanics György, Manigán és fia; Mihály, Zsigmond és Pál, bemutatta III. (VI.) Károlynak Bécsben 1720. április 29-én kelt az ő és fiai részére adományozott címeres nemesítő levelét, melyet ugyanazon év október 19-én Barsvármegyében Kis-Tapolcsányban hirdettek ki. A család címere: Kékszinű pajzs, alján sárguló mező (flavescente campo), a fölött arany korona, amelyen fehér színű galamb áll, csőrében zöld galyat tart, a pajzs jobboldala felé fordulva, nyílt sisak feletti koronából növény másik galamb kiterjesztett szárnyakkal, egyébként mint a pajszalak. Takarók: fehér-piros, sárga-kék. II. 449. és III. 16.

Iványi. Iványi János Farkasdon, testvére András, és fiai, Ferenc és László, és másik testvére Mihály bemutatta Pozsony vármegyének 1754. december 30-án kelt Ivány János királyfiakarcsai lakos részére kiadott nemesi bizonyítványát, mely szerint a család Királyfiakarcsán ősi birtokos, és 1731. évi investigatio alkalmával igazolta, hogy volt adománylevelük László királytól, melyet későbbben Endre és Károly megerősítettek, Ivány de Királyfiakarcsa család részére, de ezen donációs levelük elveszett. Ezen Iványi János Andrástól, Ivány Ferenc fiától származik, kinek birtokjoga volt az

említett Királyfiakarcsán, amit tanuvallomásokkal igazolt. Ezen a maga részére kiadott nemesi bizonyítvánnyal igazolván magát, nemesiségét elismerték. I. 83. és V. 101.

Izery (Izsák.) Izery Márton Csatalján (Bács-m.) és fiacskája Márton nemességét igazolandó, hivatkozik a vármegye régi jegyzőkönyvére, ahonnan kitűnik, hogy 1634. évben kihirdették a nagyatyja, Izery János részére szóló armálist. Hogy említett Márton Jánosnak a fia, aki másik Jánosnak, az armálisszerzőnek a fia, azt egy 1756. január 16-án kelt tanuvallomással igazolta. Az 1633. december 1-én Izery János, neje Tanító Ilona, gyermekei István és Jusztina, testvére Mihály és ennek fiai, István és Mihály 1756. december 20-án, a Csataljára (Bácsm) költözött Izery Márton nemesi bizonyítványt kapott Nyitravármegyétől. Később (1757—1833.) a család *Izsák* néven is szerepel Negyedén (Nyitravm.)

Jaczkovics. Jaczkovics György Vittencen, fiai Pál és József, hivatkozik a 60. év előtti nemesi összeírásokra, melyekben György, néhai Zsigmondnak a fia befoglaltatik. A leszármazás igazolására bemutat egy 1731. március 13-án kelt inquisitiót, mely szerint az armálisban előforduló Jaczkovics Zsigmondnak a fiai, György, János, István és Ferenc, továbbá Györgynek a fiai ismét György, János, Márton és Zsigmond, János fiai ott nem foglaltatnak, István és Ferenc magtalanul haltak el, viszont Györgynek a fiai, György, Mihály és Márton, Jánosnak pedig János és Márton nevű fiai voltak, ezen Mártonnak a fia pedig György, aki bemutatta az armálist. Ennek alapján kétségtelen nemesnek ismerték el. I. 316. és III. 191.

Jaklin. Jaklin József Felső-Elefánton, ugyanott levő ősi birtokjoga alapján kétségtelen nemes.

Jancsovics. Jancsovics Ignác Galgócon bemutatta Lipót királynak Jancsovics János és neje Kmeth Jusztina, valamint gyermekei István Ferenc és Mária részére Bécsben 1696. március 28-án és ugyanazon évben Nyitravármegyében kihirdetett címeres nemesítő levelét. Az armálisban előforduló Ferencnek a fia István, aki Galgócon született 1728. december 17-én. Az armális csak kivonatos, címer leírás közlése nélkül. I. 410. és III. 357.

Jankovics. Jankovics Mihály, fia Jakab, József pedig György fia nevében Radosnán bemutatták Ill. Ferdinándnak függő pecsétes, Pozsonyban 1646. szeptember 28-án kelt, Jankovics György és testvére János részére adományozott címeres nemesítő levelét, melyet Nyitravármegyében hirdettek ki 1647-ben; a leszármazás igazolására tanukat állítanak, hogy a nemességszerző György ezen nemességigazolók nagyatyja volt. A tanuvallomás Nagy-Tapolcsányban 1755. október 20-án kelt. Az esedező Mihálynak és Józsefnek az atyja Mihály, ezé pedig a nemességszerző György volt. A család címere: Kék-szinű pajzs, alján zöld-mező azon sárga-csizmás katona, piros-ruhában, övvel, fedetlen fővel egyenesen áll, a balkezét a csipőjére támasztja, jobbában pedig kivont kardot tart rajta átszurt, turbános török fej. Nyílt sisak feletti koronából növény vitéz, mint a pajzsalak. Takarók: sárga-kék, fehér-piros. I. 234. és IV. 130.

Jánoky. Jánoky Adalbert, Györgynek a fia Egeriben (Nyitram.), és testvére Anial bemutatta Ugocsavármegyének 1706. augusztus 19-én kelt testimoniálisát; hogy az esedező a testimoniálisban előforduló Györgynek a fia, köztudomású de log. Ezen bizonyítványt Nyitravármegye 1724-ben elfogadta. A testimoniális szerint ifjú Jánoky Györgynek elvesztek az armálisa és egyéb okmányai, melyek a tiszaujlaki birtokra vonatkoztak. 1702. aug. 18-án Sásváron tartott közgyűlésben még bemutatta a régi nemességet megerősítő armálist, amely Ujlaky István akkori ugocsamegyei alispán curiájában volt elrejtve, de akkori zavargós időben elveszett. Erről Ugocsavármegye Jánoky Györgynek kiadta a fentjelzett bizonyítványt. Ezen bizonyíték alapján elismerték nemességüket Nyitravármegyében. I. 60. és V. 40.

Janovich. Janovich Ignác Csejthén hivatkozik a 60. évet felülhaladó régi nemesi összeírásokra amelyekben elődei befoglaltatnak, ezek alapján a nemességét elismerték. II. 491. III. 90.

Jarolics. Jarolics János Szenicen, fia szintén János, bemutatta Lipót királynak Bécsben 1697. december 13-án kelt, atyja, Jarolics János részére kiadott és 1698-ban Nyitravármegyében, Galgócon kihirdetett címeres nemesítő

levelét. Hogy az esedező a nemességszerző Jánosnak a fia, mint I. fokozott álló leszármazás, bővebb igazolásra nem szorul. A nemesítő levelet Jarolics János és fiai János és Márton kapták. A család cimere: Kék-szinű pajzs, alján királyi korona, abból fél oroszlán nő ki, nyitott szájjal, kiöltött piros nyelvvel, kettős hátrahajtott farkkal. mellső lábaiban baltát (securim) szorongat, a pajzs jobboldala felé fordulva, nyílt sisak feletti koronából nővő másik oroszlán, mint a pajzsalak. Takarók: sárga-kék, fehér-piros. II. 558. VII. 26. és VII. 157.

Jaross. (Lásd *Spicziár* és *Valesius*.) *Spicziár* Bernát, neje *Valesius* Jakobina, *Jaross* Florián, *Fabiani* Dorikus, és *Valesius* Antal sógorai Lipót királytól Laxemburgban 1677. május 26-án címeres nemesítő levelet kaptak, melyet Pozsonyvármegyében hirdettek ki. A család cimere: Kék-szinű pajzs, alján három szikla, e fölött nyitott szájú, kiöltött piros nyelvű, hátrahajlított-kettősfarkú oroszlán áll, ballábát ragadozásra kinyújtva, jobbáiban gyümölcsessel megterhelt citromágot tart, nyílt sisak feletti koronából nővő pajzsalak. Takarók: Sárga-kék, fehér-piros. A *Jaross*-család nemessége egyébként 1754-ben Nyitra vármegyében nem igazoltatott. Ezen armálist a *Valesius*-család mutatta be nemesség igazolásakor. VII. 435.

Jászay. *Jászay* László Turcsánkán, fiacskája *Nep. János*, hivatkozik az 1678. évi megyei jegyzőkönyvre, ahol nagyatyja *György* a kétségtelen nemesek sorában benfoglaltatik. Nemességét elismerték.

Jávorka. *Jávorka* János Brunócon, fiai *Sándor*, *Pál* és *Mihály*, továbbá testvére *György*, hivatkozik a 60. éven felüli nemesi összeírásokra, amelyben elődei *Jávorka* *György* és *János* benfoglaltatnak. Ennek alapján felvételtek a kétségtelen nemesek sorába. I. 322. III. 365.

Jedlicska. *Jedlicska* *György* és *János* bemutatatták *Zemplénvármegyének* 1669. április 3-án *Jedlicska* *János* részére kiadott testimonialisát, mely a garamszentbenedeki konventnek 1744. március 23-án kelt átiratából való. *Jedlicska* *Márton* és *Jedlicska* *János* a nevezett konvent előtt bemutatta *Zemplénvármegyének* fent keltezett bizonyítványát, mellyel *Jedlicska* (*Gedlicska*) *Jánost* és testvéreit, *Pált*, *Györgyöt* és *Ádámot* a kétségtelen nemesek

közé sorozza, és arról a nevezett konventtől hiteles másolatot kértek. A nemesi bizonyítvány tartalma szerint *Jedlicska* *János* bemutatta *Lipót* királynak Bécsben 1668. november 10-én kelt eredeti, függőpecsétes, *Jedlicska* *János*, *Pál*, *György* és *Ádám* részére kiadott címeres nemesítő levelét, melyet kihirdettetett, a nemességszerzőket *Zemplénvármegye* kétségtelen nemesei sorába iktatta, és erről kiadta a fenti bizonyítványt. A esedező *Györgynek* és *Jánosnak* apja *Ádám* volt, ennek igazolására tanuul állították nemes *Ravasz* *Annát*, néhai *Jedlicska* *Márton* özvegyét, aki vallotta, hogy néhai férje *Jedlicska* *Márton* szájából hallotta, hogy *Jedlicska* *Györgynek* és *Jánosnak*, akik *Lopasson* (*Nyitram*.) laknak, az atyját *Ádámnak* hívták, és ez féltestvére (*frater germanus*) volt *Györgynek*, az ő férje, *Jedlicska* *Márton* atyjának. A tiszti-ügyész ellenveti, hogy nincs igazolva az, miszerint az említett *Márton* utóda (*successor*) volt az armálisszerző *Jánosnak*, és a fő ellenvetése az, hogy az armális *Zemplénmegyében* publikáltatott, az esedezők pedig, sem azok atyja sohasem lakott *Zemplénmegyében*, ellenkezőleg tudvalevő dolog az, hogy jelenleg is *Nyitra* megyében, nevezetesen a szakolcai járásban több *Jedlicska* nevű lakik, akik parasztok és nem nemesek, az esedezők semmi kapcsolatot nem igazolnak a *Zemplénmegyében* nemességet nyert nemes *Jedlicskákkal*, ennél fogva véleményezi, hogy nemességük igazolására *Zemplénmegyéhez* utasitassanak. A tiszti-ügyész ellenvetésére a következő észrevételeket tették: az armálisban nemesek *János*, hanem annak testvérei *György*, *Pál* és *Ádám* is benfoglaltatnak. Ujabb bizonyítékot hoznak, egy 1743. december 27-én *Kopcsányban* (*Nyitram*.) kelt tanuvallatást, melyben igazolva van, hogy néhai *Jedlicska* *Ádámot*, aki körülbelül 40 év előtt (1703.) *Nádason* (*Pozsonym*.) lakott, jól ismerték a tanuk, annak testvérei *Pál* *Kopcsányban*, *György* pedig *Egbbellen* lakott, *Páltól* származott *János*, *György* és *Katalin*, aki néhai *Vinisziczky* *Jánoshoz* ment férjhez. *János* magtalanul hunyt el, *Györgynek* a fia pedig *Márton* *Barsmegyében*, *Nemcsényben* lakik. *Ádám* leszármazására vonatkozólag pedig vallották, hogy mivel *Ádám*, mint mészáros a *Fehér-hegyen* tul (*trans* *Albos Montes*) lakott,

annak fiát nem ismerte a tanu, de midőn az Kopesányban Jedlicska Katalinnal, Pál (aki testvére volt Ádámnak) leányánál, az armális után érdeklődött, gyakran hallotta, hogy György és a Lopassón lakó János; valódi és kétségtelen fiai Ádámnak, tudja azt is a tanu, hogy néhai Jedlicska Pál gyakrabban elment a Zemplénmegyében lakó testvéréhez, Jánoshoz, és onnét hozta magának Zemplénmegyétől az armális másolatát. ebből nyilvánvaló, hogy ez a János az armálisszerző volt; a tanu hit alatt vallotta azt is, hogy az armális másolatot nem csak látta, hanem olvasta is. Azt is vallotta még a tanu, hogy Fehérhegyen túl lakó Jedlicska Pált gunyolódva Gabarecnek is hívták, és testvére volt néhai Jedlicska Pálnak, akihez mint bátyjához többször átment Kopesányba. A másik tanu volt Viniszliczky György 52 éves, Kopesányból, néhai jedlicska Katalinnak, Pál leányának fia vallja, hogy néhai Jedlicska Ádámot, aki szüleikhez átjárt, jól ismerte, hogy ezen Ádám fiával idősebb Jánossal többször átjött Kopesányba anyjához, anyja őket kétségtelen rokonuknak és Jedlicskáéknak nevezte, gyakran hallotta anyjától, hogy kezükben volt az armális másolata, az nála is volt néhány évig és midőn anyja meghalt a másolatot János testvérével, a harmadik tanuval együtt, Márton unokájának, György fiának, Pálnak adta át. Anyja többször említette, hogy az ő atyjának testvérei Sárospatakon laktak. Jedlicska Ádám, György és Pál a nemességszerző Jánosnak a testvérei voltak, Pálnak a fiai János és György, leánya pedig Katalin Viniszliczky János neje, ennek a Györgynek, Pál fiának, a fia Márton, a tanuvallomást tevő Ravasz Annának a férje, akinek a vallomását a tiszti ügyész nehezményezte. Ezen újabb tanuvallatás, miután több tanu lett kihallgatva, igazolja, hogy Márton, Ravasz Anna férje, Györgynek a fia, aki Pálnak a fia, az pedig az armálisszerző János testvére. Az esedezők Ádámtól való leszármazásukat, aki testvére volt az armálisszerző Györgynek, Pálnak és Jánosnak, bebizonyították. A tiszti ügyész véleménye alapján nemességüket elismerték, III. 366.

Jelen (Jelenffy). Jelen György Csejthén és fia Márton és Mihály, hivatkozik a 60. évet meghaladó nemesi összeírásokra, melyekben

az ő elődei évek hosszú során át befogaiatnak, de ő maga is előfordul az újabb nemesi összeírásokban. Kétségtelen nemességüket elismerték. II. 507. III. 114.

Jelenffy. Jelenffy András és fia Mihály Alsóelőlőcon, nemesnek vallja magát, armálisa a Rákóczi háboruban Kesseleőkeő várában elveszett, amint ez Turcsányi György és Kosztolány Imre nemes embereknek Felsőelőlőcon 1753 március 6-án kelt vallomásából kitűnik. Kosztolányi György, az említett Imrének az atyja, midőn Jelenffy Vitussal, az esedező András atyjával, Vácról együtt jöttek, a nemességről beszélgettek a nováki hegyek alatt maga Kosztolányi György olvasta a Jelenffy armális, melyet JelenffyVitus magával hordott váci útjában. Jelenffy András kétséges (dubitatus) nemesnek tartatott. A két nemes embernek igazolását (recognitio) csak egyszerű írásnak tartja a tiszti ügyész, amely nem hit alatti tanuvallomás, másrészt csak egy tanut állított, kinek a vallomása nem elégséges, egyébként adót (dica) is fizetett, Jelenffy András nem fordul elő sem a régi sem az újabb nemesi összeírásokban. A tiszti ügyész véleménye alapján újabb igazolásra utasított. II. 340. VI. 93. Csakugyan nem ok nélkül. Későbbben, 1790 április 26-án Jelenffy József — mint igazolta, Andrásnak a fia — még az elveszett armálisról beszél, nemesi pert folytatott, ott még csak az 1754. évi investigatióra hivatkozik, utóbb 1803 június 13-án folytatott nemesi perben, már bemutatta Jelenffy József alias Jelenek de Hlucsin, Lipót királynak Pozsonyban 1662 június 5-én kelt és 1663-ban Nyitra vármegyében publikált Jelenffy alias Jelenek de Hlucsin Tamás, neje Csehy Dorottya és fia Vitus részére adományozott címeres nemesítő levélnek 1802 július 16-án Nyitrán Turcsányi László szolgabíró és Szenczy László esküdt által hitelesített másolatát. Utána nézven e dolognak, az 1663. évi közgyűlésben, ugyanazon napon (anno 1663. feria tertia proxima post Dominicam secundam festi Epiphaniarum Domini) a következő armális publikálás van bejegyezve szószerint: pag. 532. „Item Armales Nobilis Joannis Durandus de Hlucsin ac per eum Elisabethae Csehy consortis, nec non Jacobi et Joannis ac Georgii filiorum Leopoldi Imperatoris in Arce Regia

Posoniensi die 5. Junii 1661. etc.“ Világos ebből, hogy az idézett Jelenffy armális az itt említett Durandus eredeti armálisnak egyszerű hamisítványa. Nem is kapott Nyitra vármegyétől ezen Jelenffy János 1803-ban nemesi bizonyítványt, habár az armális hamisítást nem fedezték fel, legalább hivatalosan nem konstataáltak, de egyéb okok alapján. Ezen körülményt itt tartottam szükségesnek nyilvánosságra hozni. Tartozom az igazságnak azzal, hogy itt fel- említem, miszerint Kempelen Béla ur 1914. június hó 18-án kelt hozzám intézett levelében írja, hogy birtokában van az eredeti cimerezett levél és ezen figyelmeztetés folytán kétségtelenül megállapította, hogy az eredeti armálison levő „Durandus“ név lett „Jelenffy“ névre hamisítva. Ha nemes volt e család, akkor esetleg a csejthei Jelenffy (Jelen) családból származhatnak, ez a kapcsolat azonban eddig semmivel sincs bizonyítva, csak az, hogy egy helyen 1667. március 11-én kelt eredeti hiteles okmányon ez áll: „ő kegyelme Jelenffy Tamás ur“, és több más iratban 1711., 1717. (tót osztály-levél) Vitusról beszél, és 1733-ban Balogh Imre alszolgabíró igazolja, hogy egyebek közt Jelenffy András is hozzájárult a többi nemesekkel együtt az insurrectionális költségekhez.

Jeszenák. Jeszenák Pál és János, Istvának a fia, Pozsonyban, továbbá említett Pálnak a fiai, Pál, István és János, és unokatestvérük (frater congenerationalis) István, és fiai János, Pál és István Pritosden, a nemesség folytonos használata, Pritosden és másutt levő birtokjoguk alapján kétségtelen nemesek. II. 553. VII. 4.

Jeszenovszky de Jeszenov. Jeszenovszky János Vágújhelyen, fiai Imre és János bemutatta Árvavármegyének 1732. május 14-én kelt és részére kiállított nemesi bizonyítványát, mely szerint Jeszenovszky János de Jeszenova, Mihálynak a fia, kétségtelen nemesek, és Jeszenova községben ősi birtokjoguk van, ennél fogva Nyitra vármegyében is kétségtelen nemesnek ismerték el. II. 523. és III. 136.

Jeszenszky de Kis Jeszen. Jeszenszky György és fia István Turócmegyéből származik, Rudnón lakik. Nemessége igazolására bemutatta Turóc vármegyének az ő és testvérei részére 1753. szeptember 25-én kiadott nemesi

bizonyítványát, amelyben igazolva van, hogy a jelenleg Rudnón lakó Jeszenszky György a régi kétségtelen nemes Kisjeszeni Jeszenszky családból származik. A nemesi bizonyítvány szerint Jeszenszky Sándor de Kis Jeszen, a Beleznaiféle lovasezredben őrmester (vigiliarum magister) néhai Jeszenszky Miklósnak a fia, aki néhány év előtt a turócmegyei Kostyán községből a Nógrádmegyei Dengeleg községbe ment át, a maga és testvérei, nevezetesen István, a Bethlehemi gyalogezred hadnagya, Dániel, Podmaniczky Jánosnál szolgálatban, és a Nyitra vármegyében Rudnón lakó György részére, akik mind nemes Pongrácz Borbála anyjuktól származnak, valódi nemességükről nemesi bizonyítványt kér. Kisjeszeni Jeszenszky Sándor, István, Dániel és György néhai kisjeszeni Jeszenszky Miklósnak a fiai Pongrácz Borbálától, amely Miklós pedig néhai Mihálynak a fia, akit köznéven Paulovicsnak hitták, és hogy a kisjeszeni Jeszenszky család ősidők óta nemes. Ennél fogva az említett Kisjeszeni Jeszenszky Sándor, István, Dániel és György szintén kétségtelen nemesek. Ennek alapján Nyitra vármegye is Jeszenszky Györgyöt kétségtelen nemesnek ismerte el. II. 285. VI. 42.

Jeszenszky de Nagy Jeszen. Jeszenszky István. Nyitra vácsápon, a nemesség régi használatában lévén, és úgy az említett Nyitra vácsápon, mint a Turócvármegyében, Nagy Jeszenben levő ősi birtokjoga alapján, kétségtelen nemes. II. 350. IV. 2.

Jeszenszky de Nagy Jeszen. Jeszenszky János Csejthén bemutatta Nyitra vármegyének 1747. évi július 12-én kiadott nemesi bizonyítványát, mely szerint Jeszenszky János de Kis Jeszen et in Folkus falva most Csejthén lakik, azért esedezett, hogy őt Nyitra vármegye is a saját nemesei sorába iktassa, aminek nagyobb bizonyosságául bemutatta Turóc vármegyének nemesi bizonyítványát, amely szerint a Jeszenszky család régi kétségtelen nemes, királyi donációkban részesült, és ősi nemesi birtokjogai, valamint az említett Jeszenszky Jánosnak Turócmegyében királyi birtokadományai vannak. Ennek alapján Jeszenszky Jánost Nyitra vármegyében is a kétségtelen nemesek sorába iktatták. II. 486. III. 82.

Jókuthy de Szomorfalva. Jókuthy Pál,

fiai Ignác, Mihály és Simon, ifjabb Jókuthy Pál, fiai János, Ferenc és Mihály, továbbá Jókuthy János Szomorfalván a nemesség folytonos használatában lévén, és a Szomorfalván lévő ősi birtokjoguk alapján kétségtelen nemesek. II. 258. és VI. 5.

Jucha. Jucha Zachariás kiskoru Privigyén, hivatkozik a vármegye régi nemesi összeírásaira, melyekben nagyatyja János benfoglaltatik, 1677-ben, és az újabbakban János fordul elő, hogy ez a rebellisek által 1679. év szeptember havában halálosan megsebesült és meg is halt, ennek volt az utószülött fia Zachariás, akinek anyja Hlavács Johanna, néhai Hlavács Lukács leánya. VI. 94.

Juhász. Juhász György Komjáthon, fiai Pál és Ferenc, és Pál fiától való unokái József és Sándor bemutatta II. Ferdinándnak Sopronban 1622. július 6-án kelt, Hajas Benedek alias Juhász, Pinka János, valamint testvérei Hajas Pál, Péter és János részére kiadott, és 1623-ban Nyitra vármegyében kihirdetett függő pecsétes eredeti cimeres nemesítő levelét. Az esedező György, Andrásnak a fia, aki Márton fia, aki a nemesítő levelet szerző Benedek fia, ennek igazolására bemutat egy 1736. február 17-én Szentmihályuron kelt tanuvallatási jegyzőkönyvet. A tanuk vallották, hogy Benedeket Hajasnak is hívták volna. Kétségtelen nemesnek ismerték el. A család cimere: Kék színű pajzs, alján zöld mező, a fölött fehér párduc fekete pettyekkel (nigris maculis) nyitott szájjal, kiöltött nyelvvel, felfelé emelkedő farkkal, mellső lábaival olajfaágat tart, a pajzs jobb oldala felé fordulva, a pajzs közepéből emelkedik, nyílt sisak feletti koronából növegő egyszarvu szintén olajfaágat tart. Takarók: jobbról aranypiros, balról fehér? és kék. II. 141. és V. 51.

Juhász. Juhász István Nemes Pannon, fiai János, Ferenc, József és Mihály, testvére György és fia János, bemutatta II. Ferdinándnak Sopronban 1622. július 6-án kelt Hajas Benedek és Tamás alias Juhász stb. mint az előbbi Juhász Györgynél. Az esedező István Jánosnak a fia, ez Mártonnak a fia, a ki pedig Benedek fia, ennek igazolására bemutat egy 1755. évből való inquisitiót, a hol a tanuk 90 évesek, akik a nemes levélszerző Benedeket

ismerhették. Kétségtelen nemességét elismerték. V. 80.

Justh de Neczpál. Justh Antal, fiai József és András Kis Dovorányban, Péter és fia Sándor Szeptenc Ujfalun, Nagy- és Kis-Rippényben ős idők óta a nemesség folytonos használatában lévén, és ugy ezen vármegyében nevezetesen Kis Dovorányban, Szeptenc Ujfalun, Nagy és Kis Rippényben, valamint Turóc vármegyében Necpálon és másutt levő ősi birtok jogok alapján, kétségtelen nemeseknek ismertettek el. II. 354. és IV. 6.

Kajan. Kajan András Barsmegyében Verebélyen nemessége igazolásául bemutatta Lipót királynak Bécsben 1669. aug. 27-én kelt Kajan Mihály, János és György részére adományozott, — ugyanazon évben Komárommegyében kihirdetett armálisát. A nemességszerző Kajan Jánosnak a fia Boldizsár, ezt egy inquisitióval igazolta, ezen Boldizsárnak volt testvére István, amit szintén egy inquisitióval igazolt, így tehát Boldizsár és István János fiai voltak, Istvánnak a fia János, ennek pedig fia az esedező András, ezt is egy inquisitióval igazolta. Így a leszármazás a nemességszerzőig van bebizonyítva. Nemességéhez kétség nem fér. V. 84.

Kajdácsy (Kajdocsy.) Kajdácsy András Komjátban bemutatta II. Ferdinánd királynak Bécsben 1625. január 22-én kelt Kajdácsy Péter, neje Csontffy Ilona, gyermekei István, Pál, János, András, Piroska és Orsolya unokatestvére György, mostoha fia (privignus) Bitó Péter, azelőtt is nemesek részére adományozott, és 1626. Pozsonyvármegyében Samarján kihirdetett cimeres nemesítő levelét. Az esedező Andrásnak a fia, atyja, András halálakor több mint 80 éves volt, és szintén Andrásnak volt a fia, aki a nemes levélben előfordul, amit egy 1738. ápr. 22-én Keszthelyen kelt, Kajdácsy András eredeti recognitionális levele igazol. Érdekes a Kajdácsy család armálisának a szövege, mely — a nemességszerzők, — régi nemességük megerősítése, — illetőleg Farkas és ennek atyja Péter hadi érdemeit sorolja fel. Péter kanizsai várnagy volt, fia pedig Farkas, Palota várát védelmezte a török ellen, mindketten kapitányok voltak. István, a nemességszerző Péter apja Thurzó Györggyel, a híres hadvezérrel (bellica virtute praeclarissimo duce) külön-

J. Thurzó (de borjús?)

féle csatákban vett részt, valamint a nemesség-szerző is, mint említett István fia, nem kisebb kiváló tetteket véghez, mert Földvár várának ostrománál a törökök és tatárok ellen (contra infensissimos Christiani nominis hostes Turcas et Tartaros) vitézül harcolt, megsebesülvén a törökök kegyetlen fogságába esett, ahol az iszonyu kínzásokat bátor lélekkel viselte el, az ellenség visszavonulása után visszanyerte előbbi szabadságát, és a Vajkai szék szolgabirájává választották meg, amely hivatalában a legnagyobb közmegeledésre működött, a nemes levél szerzése idején is. V. 74.

Kalamenovich. Kalamenovics György Rovenszkön, fiai Pál és György, továbbá néhai Jánosnak, említett György testvérének fiai, János és György bemutatták III. (VI.) Károly királynak Kalamenovics György és testvére, János részére Bécsben 1720. április 29-én adományozott és ugyanazon évi augusztus 9-én Nyitravármegyében kihirdetett cimeres nemessítő levelét. Miután az armális bemutató maga a nemességszerző, nemessége bővebb igazolást nem igényel. A család cimere: Kékszinű pajzs, alján zöld mező, e fölött sárga oroszlán, szétterpeszteti hátsó lábakkal, hátárcmelt kettős farkkal, nyitott szájjal, kiöltött piros nyelvvel, melső ballábát ragadozásra kinyújtva, jobbában pedig két hegyes nyilat tart, a pajzs jobb oldala felé fordulva, nyílt sisak feletti koronából növényes páncélos vitéz fején piros tollas sisakkal, jobbában kivon: kardot tart. Takarók: fehér-piros, sárga-kék. II. 664. VII. 18. VII. 169.

Kalinay. Kalina Bálint Szucsánból Divékre ment át lakni, fiai István, és ennek fia (Bálint unokája) János, János és Bálint, nemkülönben Tamás, Ferenc, Márton és János, Lázár fiai, továbbá Bálint, János, Márton és Ferenc, Ferencnek a fiai, valamint István is és fia Mihály; azután János és fiai Mihály, Tamás és György, Mihálynak a fiai; végül Ferenc, említett Lázár testvére, mind Szucsányban laknak. Hivatkoznak a vármegyei nemesi összeírásokra, amelyekben 1677-ben előfordul Lázár, Bálint, Mihály, István, másokban Lázár, Bálint, Mihály, István és Miklós neve, kiknek nevei az 1693. évi regestrumban is előfordulnak. A tiszti-ügyész ellenveti, hogy nem elégséges csupán a nemesi összeírásokra hivatkozni, mert

Szkacsán községben vannak Kalina nevezetű adozó lakosok is. A leszármazás igazolására az első helyen említett Kalina Bálint bemutatott egy 1733. március 2-én Kalinay Ferenc, István és Bálint kérelmére nemességük igazolására eszközölt tanuvallatást, mely szerint az esedezők atyja Bálint, aki testvéreivel Miklóssal, Istvánnal és Mihállyal szintén egy másik Bálint fiai voltak, akik midőn néhai Szelepchényi György akkori nyitrai püspök idejében nemességük gyakorlatában háborgatva voltak, nemesi levelükkel védekeztek, továbbá 1755. április 19-én idősebb Tarnóczy Imre táblabíró és Csathy György szolgabíró által a bajmóci járásban eszközölt nemesség vizsgálat alkalmával Alsó-Lelőcon a Kalinay család nemességének igazolása tárgyában következő tanuvallomásokat vették ki: ismerték néhai Kalinay Lázárt, kinek élő fiai Tamás, Ferenc, Márton és János, akik Szucsányban laknak, ismerték hasonlóképen Kalina Bálintot, kinek fiai a néhai Ferenc, továbbá István és Bálint, néhai Ferencnek fiai János, Márton, Bálint és Ferenc esedező, Istvánnak a fia János a szintén esedező Bálint, hasonlóképen ismerték Kalina Mihályt, kinek fiai, István és János esedező, Istvánnak (Mihály fia) pedig Mihály, János fiai pedig a kis István, testvére, az élő Mihály, Tamás és György esedezők, Kalina Ferenc esedező pedig féltestvére volt az első pontban említett Lázárnak. Felütvén a 60 éven felüli nemesi összeírásokat, amelyekben az esedezők elődei névszerint foglaltatnak és a fenti vizsgálatokkal az esedezők által a leszármazás a nemesi jegyzékben befoglaltakkal beigazoltatván, az esedezőket meghagyták nemesi jogaik gyakorlatában. II. 337. VI. 87.

Kálmán. Kálmán Ferenc Szenicen, fiai Ferenc, Gábor és László bemutatta II. Ferdinánd királynak Bécsben 1623. aug. 5-én kelt Kálmán György és fia Mihály részére, akik már azelőtt is nemesek voltak, adományozott és 1625. március 19-én Nyitravármegyében kihirdetett cimeres nemességét megerősítő levelét kivonatos alakban. A tiszti-ügyész ellenveti, hogy a nemes levél bemutatása még nem elégséges bizonyíték, ha csak a leszármazás, vagy a nemességnek 60 éven felül való használata nincsen igazolva, miután ezek egyikét sem iga-

zolta, nemességének bővebb igazolására utasították. VII. 27. VII. 227.

Kántor. Kántor András Örvistyén, fia Pál, testvére János, fiai János, Ferenc, György és József és harmadik testvérük András, hivatkoznak a vármegye 60. éven felüli nemesi összeírásaira, melyekben elődeik több év sorozatán keresztül, és ők maguk is az újabb összeírásokban, mint kétségtelen nemesek szerepelnek. I. 375. és III. 305.

Kántor alias Viszkelethy lásd Szabó (Zabó) I. 192. II. Rudolf király Prágában 1580. március 18-án címeres nemes levelet adott Kántor Alias Vizkelethy, Orbánnak, kinek fiai Miklós, István és János, ezen Kántor Orbán mostoha fia Zabó Antal, és ennek fia Szabó Imre, továbbá kosuthi Kántor Bálint, említett Kántor Orbán unokatestvére (patruelis) részére, melyet Pozsonyvármegyében, Samarján hirdettek ki 1582-ben. (Lásd Zabó család nemességigazolásánál. I. 191. és Doc. paria A. 1232. lapon az armális.) A címer leírása: Piros színű pajzs, alján folyóvíz, amelyből fél farkas emelkedik ki, nyakán nyíllal átlóve, nyitott szájjal, kiöltött nyelvvel, mellső lábaival szárnyas keselyűt tart, a pajzs jobb oldala felé fordulva, zárt sisak feletti koronából növe másik farkas, mint a pajzs alak. Takarók: kék-sárga, piros-fehér. A Kántor-család nemessége ezen armális alapján nincs igazolva 1754-ben.

Karaba (Caraba.) Karaba Mihály Galgócon, testvérei István, János, György, Miklós és Pál, továbbá György fiai, György és István, és többi unokatestvérei, kik Jánostól, Miklós testvérétől származnak, ugymint Márton és Ádám, bemutatták Lipót királynak Karaba János, neje Katalin, gyermekei János, Miklós, Anna és Zsuzsanna részére Bécsben 1694. március 12-én adományozott és 1694-ben Nyitra vármegyében kihirdetett címeres nemesítő levelét; Mihály testvéreivel együtt Miklóstól, a nemességszerző fiától, unokatestvérei Márton és Ádám pedig Jánostól az említett Miklós testvérétől származnak, ezt az 1754. november 16-án kelt tanuvallatással igazolták. Kétségtelen nemességüket elismerték. A család címere: Piros-színű pajzs, abban természetes-színű oroszlán áll, hátára emelt kettős farkkal, nyitott szájjal, kiöltött nyelvvel, szétterpesztett lábakkal, mellső ballá-

bával a kard markolatját, jobbjával pedig a kard többi részét tartja, nyílt sisak feletti koronából növe másik oroszlán, mint a pajzs alak. Takarók: zöld-piros, fehér (candido) és piros. Lásd *Caraba* alatt is, II. 372. II. 444. III. 8. IV. 40.

Karasz. Karasz János Privigyén, és Miklós Szegeden, féltestvérek, Jánosnak a fiai, aki Lukács fia, nemességüket igazolandók hivatkoznak a vármegye régebbi nemesi összeírására, ahol úgy atyjuk, mint nagyatyjuk a kétségtelen nemesek közt elő fordulnak. Leszármazásuk egyébként is köztudomású. A nemesi előjog állapotában meghagyattak. II. 342. VI. 96.

Kárász. Kárász József Vágújhelyen, bemutatta Trencsénvármegyének 1740. nov. 8-án kelt nemesi bizonyítványát, mely szerint Kárász József, Sámuelnek a fia, ki viszont néhai Jánosnak a fia, miután a Nyitra vármegyében fekvő Vágújhelyre költözött át, a trencsénmegyei Puchó községből. Trencsénvármegye nemesség igazolásából kitűnik, hogy az említett Sámuel, Józsefnek az atyja, néhai Kárász Jánosnak a fia volt, aki befoglaltatik a Lipót király által Bécsben 1695. március 18-án Kárász János és általa Kárász András, János, Miklós és György részére adományozott armálisban, ennél fogva kétségtelen nemesi előjoga az említettek alapján világosan kitűnik. Kárász József a nemességszerző Kárász Jánostól való leszármazását beigazolván kétségtelen nemesnek ismerték el. I. 283. III. 159.

Kardhordó alias Trombitás. Kardhordó János és testvérei Mihály és István, másik István fiai Sasváron, és az említett Jánosnak kiskorú fia Imre és ezek unokatestvérei hivatkoznak a régi nemesi összeírásokra, amelyekben őseik befoglaltatnak, aminek alapján nemesi jogaik gyakorlatában meghagyattak. II. 625. VII. 7.

Kardos de Kardosvaszka. Kardos Ferenc Mossócon, nemessége igazolására bemutatta Trencsénvármegyének 1732. január 8-án kelt nemesi bizonyítványát, mely szerint Kardos István és András néhai Gáspárnak a fiai, a Kardos-család Trencsénmegyének régi és kétségtelen nemes családja, Kardos István és András, Gáspárnak a fiai, aki néhai Kardos Pál de Kardosvaszka fia. István és András Holicson

(Nyitram.) laknak, Kardos Zsigmond, István fia, aki Ferenc fia, Nemes Kotyessón, és másik Kardos János Kardos Vaszkán igazolják, hogy Kardos István és András ugyanazon családból származnak, vagyis Pál ágazatából, ami kitűnik egy 1646. évi a turóci konvent előtt tett cambialis levélből, Kardos Pál és Ferenc közt, a kardosvaszkai és kopcsányi (Nyitram.) birto kokra vonatkozólag. Kardos Ferenc született Holicson 1719. október 5-én, Kardos András és Mária szülöktől, amit a bemutatott keresztlevéllel igazolt. Kétségtelen nemessége körül semmi kétely nem merült fel. I. 487. VII. 48. és VII. 231.

Kardos Pál és fiai, János és Imre, és testvére János Holicson, nemességük igazolására előadják, hogy ők Istvánnak a fiai és néhai Gáspár unokái, aki előfordul a legrégebb nemesi összeírásokban. A merő állítás nem elégséges bizonyíték. Bemutatják Marsinay Ferenc szolgabírónak 1725. évi Holic várában kelt testimoniumát, amelyből kitűnik, hogy István Gáspárnak a fia volt, hogy pedig Pál, Istvánnak a fia, igazolta a bemutatott keresztlevéllel, amelyből kitűnik, hogy Kardos Pál Holicson született 1721. január 6-án Kardos István és Mária szülöktől, János pedig szintén Holicson született 1730. augusztus 1-én ugyanazon szülöktől. Miután így a régi nemesi jegyzékekben előforduló Gáspártól való leszármazásukat beigazolták, nemesi jogaik gyakorlatában meghagytak. II. 648. VII. 37. és VII. 183.

Kattos. Kattos Márton, néhai János fia Szokolcán a régi nemes összeírások alapján kétségtelen nemes. II. 601. és VII. 17.

Kelecsényi alias Sebők. Sebők alias Kelecsényi Ferenc, fiai János, Gáspár és Zsigmond, unokaöccse János Attrakon bemutatta Lipót királynak Bécsben 1677. augusztus 28-án kelt és 1678-ben Barsvármegyében kihirdetett, Sebők János, neje Szórád Judith, Dzian Mátyás és Novothy István rokonai (consanguincos) részére adományozott eredeti cimeres nemesítő levelét, a genealogiai leszármazásra vonatkozólag bemutatta 1732. február 10-én Velcsicen (Barsm.) kelt Sebők alias Kelecsényi Pál kérelmére eszközölt tanuvallatást, mely szerint „instans Sebők alias Kelecsényi Pál, néhai Sebők alias Kelecsényi Jánosnak a fia, aki Velcsic községben

inscriptionalis címen bizonyos fundust birt és lakott, hogy néhai Sebők Jánosnak házastársa Szórád Judith volt, és attól származott föntírott instans Sebők alias Kelecsényi Pál uram, és hogy említett Sebők alias Kelecsényi János meghírt Szórád Judithtal akkoriban házastársával nemes levelet, avagyis armálist együtt impetráltak. Sebők János Ujvárnak török által való bevétele után circiter 10 esztendővel Kis-Herestyénről Velcsicre jött lakni, még ifju legénységében, ki is szabó mester volt, azért is Szabó Jánosnak leginkább neveztetett azon időben, medio tempore Velcsicen Szórád Judith nevű leánnyal, ki is velcsici nemzetség, megösmékedvén házastársul azon Szabó vagyis Kelecsényi János magának elvette, s ugy idővel stante conjugio nemzettek négy fiut és egy leányt, kik közül, első és idősb volt Instans Kelecsényi Pál uram, második Miklós, harmadik István, és negyedik s leghiffiab György.“ János özvegye, Szórád Judit Velcsicen halt meg. A tanuk vallomása közbejött halálesetük által lett hitelesítve. Bars vármegyében a regestrumokban nem Sebők, hanem Kelecsényi névvel nevezettek. Az 1755. okt. 23-án Nagytapolcsányban tartott inquisitio szerint a Sissón lakozó Kelecsényi Ferenc, Jánosnak a fia, aki Pál fia. A Felsőattrakon lakó János Miklósnek a fia, aki említett Pálnak féltestvére (frater germanus) volt. Kelecsényi Pál Velcsic községből Turcsánkára jött és itt elvette nemes Turcsányi Ádám leányát feleségül, és ettől született János nevű fia, aki Ferencnek atyja, Kelecsényi Miklós is hosszú időn át Pál mellett lakott Turcsánkán, az attraki János pedig Miklóstól származott. A tisztli ügyésznek ellenvetése volt a Kelecsényi névre vonatkozólag, a tanuk Kelecsényi Pált János fiának mondják Szórád Judithtól, akik a nemes levelet szerezték. A nemesség igazolók mondják, hogy őseik gyakrabban változtattak lakóhelyet, a nemeslevélszerző János a bars megyei Velcsic községben lakott, fiai Pál és Miklós életsorsukon segíteni akarván elköltöztek, Pál Turcsánkára telepedett le, ahol Turcsányi Judittal házassagra lépett, később János atyja is Miklós, testvéréhez, Pálhoz ment át, és több éven át nála lakott. Végre az ellenvetések megdöntése után nemességüket elismerték. A család cimere: Kék színű pajzs, alján tágas

zöld mező, azon szarvas áll hátulsó lábain, a pajzs jobb oldala felé fordulva, nyílt sisak feletti koronából két elefántagyar közt emelkedő griff. Takarók: sárga-kék, fehér-piros. I. 267. és IV. 178.

Kelemen. Kelemen, György Jánosnak a fia, Tornócon, unakatestvére Ferenc, aki Istvántól származik, bemutatta II. Ferdinánd királynak Bécsben 1627. június 8-án Clemens (Kelemen) aliter *Sáry* Benedek, és fia János, valamint féltestvérei János és Tamás részére adományozott és Barsvármegyében 1627. december 2-án kihirdetett címeres nemesítő levelét. Hogy az esedező Jánosnak a fia, köztudomásu dolog, hogy az említett János István fia volt, aki az armálisban előforduló Jánosnak a fia, ennek igazolására hivatkozik az 1731. évi investigatióra, ahol szószerint a következők foglaltatnak: a genealógiai leszármazásra vonatkozólag az 1731.

évi február 22-én Nagykajalon kelt recognitio szerint igazolták azt Zilgó György 77 éves, Kiss Ferenc 67 éves, és Szombath György 77 éves tanuk kajali lakosok. Az esedező atyja 1731-ben a nemességszerzötől való leszármazását beigazolván instans nemességét elismerték. A család cimere: Kék színű pajzs, alján hármasszikla, a kiemelkedő középsőn fészek, amelyben kiterjesztett szárnyu fehér pelikán ül csőrével mellét tépi, és kifolyó vérevel három fiát eteti, nyílt sisak feletti koronából növény sárga griff kiterjesztett szárnyakkal, nyitott szájjal, kiöltött piros nyelvvel, mellsőballábát ragadozásra kinyújtva, jobbában pedig kivont kardot villogtat a pajzs jobboldala felé fordulva. Takarók: piros-fehér, fehér-sárga. II. 97. és V. 33.

Romhányi János.

(Folyt. köv.)

A Szlováni Beöthyek.

A Szlováni Beöthy család Komárom fénykorában, a XVIII. század utolsó évtizedeiben hajt új ágakat e sokat próbált városban, melynek rövid idő alatt egyik nagy szerepre hivatott családjává lesz, ahonnan utóbb csillaga felemelkedik és fényét az egész országra szétszórja. Komárom ebben az időben kezdi kiheverni azokat a nagy sebeket, melyeket az 1763. évi óriási földrengés ütött rajta. Hogy ez emlékeztéből el ne mosódjék, mintegy hat évtizeden át időnként megmozdul a föld és hallatja mélységes, titkos erőinek morajló zúgását. A nagy gyásznapi évfordulóját a város minden templomában istenisztelettel ülik meg jómódu polgárai, akik között 1780 táján új név tűnik fel: Böjti Jánosé, ki Léváról, Bars megyéből települ a romjaiból ujonnan épülő Komáromba.

A város jómódu lakossága szorgalmas munkájával eltakarítja a romokat és azokon új élet fakad. Gazdag patricius családai közt még vezérszerepet visz a néhány magyarrá lett szerb család: a Janitsáryak, Pesthyek, és akiket elől kellett volna említeni: a Domonkosok, akiknek egyik tagja János, az *Aranyember*, máig is legendás fényben él a komáromiak emlékeztében. De ezek mellett sok polgári foglalkozást űző nemes család is él Komáromban: a Vár-

bogyai Csepyek, Felsőtopai Kaliczák, Madaryak, korábban pedig a Szomori és Somodori Pázmándyak, a Nagyszeghi Sárkányok, a Gadóczy Rőtthök, Szalachyak, Thalyak, hogy csak az ismertebb esengésű neveket említsük közülök. A város törzslakosságát tevő szekeres gazdák, e szinmagyar és tisztán református hiten levő gazda osztály, kik elegendő föld híján fuvarozásból éltek, főleg pedig a Dunán lebonyolított kereskedelem adott nekik kitűnő keresetet, feles számmal nemes emberekből kerülnek ki. A dúsgazdag gabonakereskedők többnyire nemes urak, de a fuvarosaik is azok és a restaurációk alkalmával együtt választják a vármegye hatalmas urát, a vicispánt.

Ebben a környezetben élnek a Szlováni Beöthyek majd két emberöltőn át Komáromban.

A család történetének első összefoglalását Nagy Ivánnál találjuk Ferber József közlése után.¹ Kevesen emlékeznek ma már arra, hogy e szürkén hangzó név mögött akkor az irodalomtörténeti kutatás bámulatosan nagy munkásságu művelője, a később országos hírnévre jutott id. Szinyci József rejtőzött, ki ebben az időben általában csak adatgyűjtéssel s így család-

¹ Nagy Iván: Magyarország családai. (XIII.) Földök kötet. Pest, 1868. 133–134. l.

történettel is foglalkozott¹ kialakultabb módszer és cél nélkül még, hogy utóbb élete alkonyán írja meg belőlük azt a monumentális művét, amilyent magyar író nem produkált, a Magyar Irók Élete és Munkái tizennégy testes kötetét, melybe hatvan éves korában fogott bele és husz évvel később fejezett be.

Ferber Józsefkülömben sógorországi viszonyban volt a Beöthy családdal, mert Beöthy Zsigmond Ferber Karolint, József nővérét vette feleségül.

A családban élő hagyomány szerint a Beöthyek ősei régi csikmegyei székelyek voltak, kik idők folyamán Biharba szakadtak. A katolikus ág (Bessenyei Beöthyek) nemességét elismerték, de a protestáns ágnak újra kellett folyamodnia érte. Ezt a hagyományt megerősíteni látszik az a körülmény, hogy a nemesség szerzői a XVII. században Biharban éltek. Csikmegyében ma is él egy Bőjthy-család.

Nagy Iván adja a Beöthy család nemzedékrendét is a családi okmányokból készült közlés alapján, melyet megbővítve, némi dátumbéli tévedéseit helyesbitve és kiegészítve e sorokhoz is mellékelünk. E szerint a család őse az a Slovány-Beöthy *Dániel*, ki testvéreivel együtt 1656. február 3-án, mint társszerző, Bécsben nyert címeres nemesítő levelet III. Ferdinánd királytól.

E címeres nemesítő levél hiteles másolata Komárom vármegye 1838. évi közgyűlési jegyzőkönyvében található.² A nemességet III. Ferdinánd Slovány aliter Beöthy Lajosnak és Vencel, János, Dániel testvéreinek adományozza.³ A nemesség adományozás okául a címeres levél a szokásos formulában a hasznos és hű szolgálatoakat jelöli meg (. . . fidelium servitiorum meritis fidelis nostri Ludovici Slovany de Beöth, quae ille sacrae primum dicti Regni nostri Hungariae Coronae et deinde Maiestati nostrae pro locorum et temporum varietate, atque occasionum exigentia fideliter et constanter exhibuit et impendit . . .) és az impetransokat a polgári rendből (e statu civili) emeli ki.

A címerleírás némileg hiányos, de a lé-

¹ Alapi: Id. Szinnyi József élete. (Komárom, 1913. I. évf. 109. l.)

² Komáromvármegye levéltára. Közgy. jkv. LXXV. kötet. 255 - 260. l.

³ Alapi: Komáromvármegye nemes családai. 289. l.

nyeges részeket megtaláljuk benne: egyenes kékszinű katonai pajzs, melynek zöld mezejében drágakövekkel ékes királyi korona fekszik; a koronán vörös ruhába öltözött magyar vitéz áll, magyar kalpagja nyesttel szegélyezve, balját (csipőjén nyugtatja?), jobbában meztelen szablyát vitézül forgat és a pajzs jobb oldala felé fordul. Sisakdisz a királyi koronán két sasszárny között álló (oroszlán?) egyik első lábával ragadozásra készen áll, a másikon körmeivel megragadva meztelen kardot tart. Pajzstakarók: kék-arany, ezüst-vörös. Siebmacher a címet Nagy Iván után közli.⁴ Ugyanigy találjuk, de színezve, Magyarország Cimeres Könyvében.⁵

A címeres nemesítő levelet Biharvármegyének 1656. április 11-én tartott közgyűlésén hirdette ki Edelényi Mihály, Biharvármegye főjegyzője.

A nemesség főszerezőjéről keveset tudunk. A nemesség szerzésekor Biharban tartózkodott. Hol élt ezentúl, maradtak-e ivadékai, milyen sorsra jutottak: ismeretlen előttünk. Azokra a mozgalmas időkre esik a család feltűnése és újabb, nemesi kiváltságok közt kezdődő élete, mikor az abszolút monarcha, I. Lipót a nemzet tekintélyes részét elidegenítette magától, mert Magyarországot, alkotmányát időnként felfüggesztve, az örökös tartományok sorába akarta olvasztani, vallási türelmetlenségével a protestáns vallásokat üldözte, a fényes múltú nemzeti hadsereget tervszerűen mellőzte és megsemmisítésére törekedett, ezekre a nemzeti lét életgyökereit érő fejszecsapásokra Thököly Imre kibontotta a felkelés zászlaját. E rendkívüli idők viharos forgatagában tűnnek el nyomtalanul Lajos, a nemesség főszerezője, Vencel és János testvérei. Okunk van kapcsolatba hozni a Thököly-féle felkelésekkel, mert később látjuk, hogy a negyedik társszerző, Dánielnek fia, István, ki Barsban települt meg, Absolon Dánieltől, Thököly Imre tanácsosától nyer bizonyítványt,⁶ de megerősíti ezt a feltevésünket a család protestáns volta is.

Ettől az Istvántól nyomon tudjuk követni a családot napjainkig.

⁴ J. Siebmachers Wappenbuch. Der Ungarische Adel I. 56. l. Tafel 45.

⁵ Magyarország Cimeres Könyve. I. 100. tábla.

⁶ Komáromvárm. közgy. jkv. LXXV. kötet 259. lap.

A családban levő tradíciók a vitézül küzdő ősokról tovább élnek az utódokban is. Istvánnak fia, János, katona a gróf Ujházy Ferdinánd ezredben.¹

Ez a János Szabolcsvármegyébe kerül és az 1769. december 13-án tartott közgyűlésen a maga, valamint János és István fiai nemességét kihirdetteti². Szabolcsmegye az említett Absolon-féle bizonyítványon felül, mely roppant elkopott és csak egy részében volt olvasható, Bars vármegye biznyságlevele alapján hirdeti ki a nemességet, ebben igazolva volt az, hogy a folyamodó János, István fia, a társ-szerző Dániel unokája. Ez a János az, akiről korábban szoltunk, a komáromi ágnek őse, akitől a leszármazás rendjét már anyakönyvi adatok alapján tudjuk összeállítani.

Ez a Beöthy János 1763. dec. 3-án született Léván.³ Fiatalon kerül Komáromba, hol Fülöp Zsófiát vette nőül, ki szintén 1763. évben született⁴ nemes Fülöp István és Kalicza Zsófia szülöktől. Az anyakönyvek nevét Böjti Jánosnak írják; korábban iparral, majd gabona kereskedéssel kezd foglalkozni. Ugy látszik nem törődik, vagy polgári elfoglaltsága mellett nem ér rá törődni nemesi származásával, mert a vármegyei nemesi összeírásokban nem találjuk nevét. Munkás élete derekán 47 éves korában Baján érte utól a halál 1809. nov. 11-én, mint ezt az anyakönyvből megállapíthatjuk.⁵ Nemes Fülöp Zsófiával való házasságából öt gyermeke született: két Zsófia, két János, kik korán elhaltak és Gáspár, ki Léván született 1786. június 25-én. Ez a Gáspár maradt a gyermekek közül életben és alapított családot.

Komárom gabonakereskedelme a múlt század végén felülmulta Györét. Beöthy János is ezzel foglalkozott és mint láttuk, éppen üzleti elfoglaltsága közben, Baján, érte utól a halál. Az 1809-i nemesi felkelés egyik szállítója volt. A komáromi gabonakereskedelem szálai lenyultak a Tiszáig és a Bánátig. Idáig közlekedtek hajóik, melyeket lovakkal vontattak fel

¹ Szabolcsvármegye nemesi biznyságlevele 1838.

² Szabolcs vármegye levéltára.

³ Lévai r. kat. plebánia kereszteltek anyakönyve Báthy József prépost plebános ur szives közlése.

⁴ Komáromi r. kat. plebánia szül. anyakönyve. 1763. II. 17.

⁵ Komáromi ref. egyház halotti anyakönyve 1809.

Komáromig, annan meg Bécsig és Linzig, a komáromi szekeresek. A gazdag Bácska és a termékeny Bánát Kánaánja bőven ontotta a búzát, melyet a komáromi és győri kereskedők vásároltak össze és szállítottak Ausztriába. Ügynökségeik voltak a Duna alsó folyásán Budán, Mohácson, Baján, fönt pedig Magyaróvárott. A komáromi gabonakereskedelem fejlettségét⁶ mi sem bizonyítja ékesebben, hogy hajóik védelmére, melyek közül sok tükére futott és elsüllyedt az akkor szabályozatlan Duna szeszélyes kanyargásu és veszedelmes, tükéket rejtő medrében, megalakítják a *Cs. kir. szabadítékos biztosító társaságot*, az első biztosító társaságot Magyarországon.

Atyja halála után fia, Gáspár veszi át a virágzó kereskedés vezetését, ki akkor huszonharmadik évében volt. 1809-ben részt vesz az insurrekcióban, miről a vármegye bizonyítványt is ad részére.⁷ Pár év múlva megnősül és Komárom közéletében vagyoni helyzetének megfelelő szerepet visz. Gáspár már súlyt helyez nemesi származására, ezt abból következtethetjük, mert a nemesi összeírásokban megtaláljuk a nevét.⁸

Házasságával egy győrmegyei előkelő családdal jut összeköttetésbe: Kovács Ferenc déghi uradalmi jószágfelügyelő és Eöry Julianna leányát, Katalint vezeti oltárhoz 1815. január 29-én. Így sógorságba kerül Kovács Pál orvossal a győri származásu íróval, a Kisfaludy Társaság egyik alapítójával, ki Győr közéletének irányításában vezérszerepet vitt, józü és felette termékeny író vénája révén kora egyik legnépszerűbb írójává vált⁹. Beöthy Gáspár, Komárom legtekintélyesebb kereskedői közé emelkedik szorgalmas munkája és tehetsége révén. A nemesi össze-

⁶ Ezt a kort gyönyörűen festi Jókai: Az aranyember c. komáromi tárgyú regényében, melynek hőse Leventinec Timár Mihály Domonkos János durgazdag gabonakereskedővel azonos, ki az 1809. évi francia hadjáratnak volt a gabonaszállítója (Beöthy Jánossal) és óriási vagyont szerzett. Mint több vármegye táblabírája halt meg Komáromban; sírmléke a komáromi rác (gör. kel. szerb) temetőben.

⁷ Szabolcsvármegye levéltára. Inczedy Lajos főlevéltáros kollégám szives közlése.

⁸ Komáromvármegye levéltára. VI. Családtört. osztály. Conscripctio Nobilium 1810, 1820, 1828, 1832, 1834, 1847.

⁹ Szinnyei: Magyar Írók: VI. 1353–1361. I.

írásokban megtaláljuk nevét. 1836. évben Thaly József feljelentést ad be ellene a helytartó tanácsához a nemesség jogtalan használata miatt¹. Akkor nagy utánjárásokkal Szabolcsvármegyénél megszerzi a nemességi bizonyságlevelet, mely lezármazását a nemesség társszerzőjétől igazolja; ezt 1838-ban hirdette ki a vármegye.² Ennek háborítatlan gyakorlatában él ezután, sőt 1847-ben gr. Nádasdy Mihály örökös főispán a vármegye táblabírájává nevezi ki³, tehát a legnagyobb kitüntetéssel éri el, amit polgárember elérhetett a rendi világ alkonyán. 1864. aug. 15-én halt meg Komáromban.

A rokonsági kötelék és édesanyjuk, Kovács Katalinnak költői lelkülete adta az első ösztönzéseket fiainak az irodalom előszeretettel való művelésére kik közül három lett a toll munkása.

A legidősebb, Zsigmond neve kiemelkedik a polgári középsorsból; fényes tehetsége, széleskörű ismeretei a legszebb pályát nyitják meg előtte. Beöthy Gáspár legidősebb fia volt és 1819. február 19-én született Komáromban; iskoláit itt és Pozsonyban végezvén, a pesti egyetemen jogot hallgatott. Korán lépett közpályára, a melyet Komárommegyénél kezdett meg, mint „beesületbeli“ aljegyző 1840-ben.⁴ 1841-ben ügyvédi oklevelet szerzett. 1846. május 30-án lép házasságra Ferber Karolinnal, néhai id. Szinyei József testvérnénjével, Ferber József és Hikker Julia tekintélyes és gazdag komáromi patricius polgárnak leányával. A vármegyétől, mint alszolgabíró válik meg 1848-ban, működéséről a vármegye szép elismerő bizonyítványt ad⁵. Beöthy Zsigmond az első felelős magyar kormányban a közoktatásügyi minisztériumban fogalmazói állást vállal 1848. közepén és Budára költözik. Itt születik Zoltán (Zsolt) fia 1848. szept. 4-én.

Buda ostroma idején (1849. május) Komáromba menekül és a szabadságharc lezajlása

¹ Komáromvármegye közgy. jegyzőkönyve 1836. évi 910 sz.

² Komáromvármegye közgy. jegyzőkönyve. 1838. évi 1784 sz.

³ Komáromvármegye közgy. jegyzőkönyve 1847. évi 1394 sz.

⁴ Komáromvármegye közgy. jegyzőkönyve 1840. 406 l.

⁵ Komáromvármegye közgy. jegyzőkönyve 1848. 1805 sz. (l. 385. 1848).

után ott ügyvédi gyakorlatot folytat közel tíz évig. Az októberi diploma után beköszöntött rövid magyar világban szülővárosa küldi mandátumával az 1861. évi országgyűlésre. A következő évben a pesti váltótörvényszék bírása lesz és a bíróságnál fényes pálya nyílik meg előtte. Mint kuriai tanácselnök vonul nyugalomba, 1888-ban, mint a jeles Lipót-rend vitéze és a főrendiház kinevezett tagja. Öfelsége utóbb belső titkos tanácsosává nevezte ki.

Az irodalom terén is sikerrel működött. Erről Komárom város 1837-ben kiállított bizonyítványa is tanuskodik.⁶ Költeményeket, elbeszéléseket színműveket írt, egy vigjátéka a Nemzeti Színházban került színre.⁷ Egy jogi műve⁸ még szolgabíró korában látott napvilágot, melyért Komárom vármegye rendei elismerésüket nyilvánították. De fontos munkákat írt a protestáns egyházak törvénykezéséről, mely érdemei elismerésül a dunántúli református egyházkerület világi főjegyzőjévé választja meg, majd az Országos Közalapítvány elnöki székére emeli a református konvent.⁹ 1896. jan. 19-én fejezte be Komáromban munkás életét.¹⁰

Zsigmond testvéröccse, Károly (sz. 1820. nov. 2. Komáromban) győri ügyvéd, a Győri Közlöny főmunkatársa volt. Résztvett a szabadságharcban, mint vésztörvényszéki bíró. Korábban verseket írt az akkori divatos szépirodalmi (divat) lapokba. Feleségétől Anxter Rizától két leánygyermek született. Korán elhalt (Győrben, 1864. nov. 21.).

A Beöthy testvérek közül a legnagyobb irodalmi sikerei azonban Lászlónak, a humoristának voltak. Komáromban született 1826. május 2-án, tehát Jékai Mórnak kortársa volt. Mint

⁶ Beöthy Zsigmond, pozsonyi 1. évi törvénytudó »a legnagyobb szorgalommal honi nyelvünk gyarapodására, mind a Honi Művészet, mind pedig a Társalkodó nevű hírlapokba írtatott számos jeles darabokkal kedveskedett, sőt most legközelebb a Magyar Tudós Társaság által tartott közgyűlésben „Koszorus elbeszélések gyűjteménye“ nevű eredeti munkája a gyermekek számára oly kedvességet nyert, hogy azt a Tudós Társaság leveles Tárába tételni méltatta“. (Eredeti je Szabolcsmegye megye levéltárában).

⁷ Szinyei: Magyar Irók. I. 893.

⁸ Elemi Magyar Közjog. Pest. 1846.

⁹ Szinyei i. m. I. 892.

¹⁰ Komáromi Lapok. 1896. évi 4. sz.

diák Komárom, Pozsony, Pápa és Kecskeméten iskolázott és jogot végzett. 1848-ban a komáromvármegyei Karok és Rendek kiküldötték Kolozsvárra az erdélyi országgyűlésnek az Unio tárgyában tartott tárgyalásaira.¹ A szabadságharc első csatájában, Schwechatnál, mint önkéntes harcolt, majd hadbíró lett. Az elnyomatás első szomorú éveiben Komáromban van szüleinél, kik Komárom ostroma alatt nagy kárt szenvedtek.² (Beöthy Gáspárnak, kinek akkor szép földbirtoka volt a komárommegyei Szemerén az egész gazdasági felszerelését lefoglalták a császári seregek. Ezenfelül a magyar — még érc fedezettel bíró — bankjegyekbe igen nagy vagyont fektetett, ezt pedig mind elégették a komáromi vár piacán.) Fia, Beöthy László később végleg az írói pályára lép: ő volt az első magyar bohém Pesten, alakja hozzátartozik az ötvenes évek irodalomtörténetéhez és annak egyik jellegzetes kifejezője. Munkáit (versek, beszédek, humoreszkek, regények) az akkori divat- (szépirodalmi) lapokban és az akkori egyedül megengedett formában: nap-tárak alakjában, mely legkevésbé szurt szemet a cenzura előtt, bocsátotta közre és azokat szelvényben olvasták. Vig és a temperamentumtól szinte duzzadó kedélye sebzett, meghasonlott lelkületet takart el, melybe mély fájdalmak tüzeit zárta el a külvilág elől. Fiatalon (1857 május 20) halt meg Pesten.

A negyedik fiu, Gáspár, 22 éves korában tragikus véget ért Lőrintén.

Zsigmondnak egy fia maradt életben: Zsolt.

Beöthy Zsolt 1848 szept. 4-én született Budán, az alatt a rövid idő alatt, míg atyja a közoktatásügyi minisztérium fogalmazója volt, ki előtte is, utóbb is Komáromban tartózkodott. Itt végezte alsóbb iskoláit is Beöthy Zsolt, aki mindig Komáromot tekintette igazi szülőföldjének, hova családjának évszázados tradíciói kapcsolják.

Felsőbb osztályait és a jogot Pesten végezte és 1871-ben segédfogalmazó lett a pénzügyminisztériumban. Azonban a bürokratikus

¹ Komáromvármegye közgy. jegyzőkönyve 1848. évi 1506. sz.

² Komáromvármegye levéltára. Cs. kir. Megye-főnökségi iratok 9138-1833--5280/1858.

pálya nem vonzotta. Középiskolai tanári oklevelet szerzett. 1875-ben tanár és három év múlva már a magyar irodalomtörténet egyetemi magántanára Budapesten.¹

1882. helyettes, 1883. rendkívüli, 1886 óta egyetemi ny. rendes tanár, mint ilyen az esztétikai tanszéket, Greguss Ágost örökét foglalta el. Majd miniszteri tanácsos, főrendiházi tag lett, a Kisfaludy Társaság elnöke és Bezeviczy Albert mellett egy cikluson keresztül a Magyar Tudományos Akadémia másodelnöke. Elnöke a középiskolai tanárvizsgáló bizottságnak és a komáromi Jókai Közmívelődési és Múzeum Egyesületnek, hosszabb ideig vezette az orsz. közoktatásügyi tanácsot is.

Az a négy évtized, melyet Beöthy Zsolt az egyetemi katedrán töltött, látta fényes tehetségének kibontakozását, az esztétika és irodalomtörténet terén kifejtett gazdag irodalmi munkásságát, melyek abszolút becsü és érvényű alkotások és a magyar tudományosság mindenkori gazdag és el nem apadó kútforrása. A fényes pálya, melyet megtett négy évtizedet betöltő tanári működése alatt, példátlanul áll. Azok a generációk, melyek vezetése alatt felnőttek, a magyar középiskolai oktatás és a magyar tudomány erős hadseregét teszik, méltán vallják Beöthy Zsoltot a magyar szellemi élet vezérének.

Első neje Rákosi Szidi, a kiváló színművésznő volt, kitől László és Zsigmond fiai, Szabó Arankával kötött házasságából pedig Sándor és József fiai, Kata és Klára leányai születtek.

Elsősülött fia, László, a Magyar Színház és a Király Színház tulajdonosa, ismert nevű író, Budapesten született 1873. ápr. 13. Budapesten jogot végzett, majd a Budapesti Hirlapnál ujságíró lett. Írói hajlamai korán felébredtek és még középiskolai tanuló korában jelent meg első könyve.² Azután több novella, regényt és színművet írt. A színpad világa magához vonzotta és azóta annak körében él. Majd a Nemzeti Színház élére hívták meg és az ország első színházát több éven át vezette; ez idő szerint pedig mint az ország első operett- és egyik legkiválóbb drámai színpadának tulajdo-

¹ Szinnyei. i. m. I. 894.

² Báró Eötvös József mint regényíró (Egyetemes Könyvtár.) Győr, 1890.

nosa él Budapesten. Szwierák Gizellával kötött házasságából két gyermeke származott: Zoltán (sz. 1898.) és Szidónia (sz. 1903.)

A második fiu, Zsigmond, (sz. Budapesten 1875) tanárnak készült, utóbb azonban a szini pályára lépett, melyre édesanyja képezte ki. Szép sikerei voltak a Magyar Színháznál, de a sok sikert ígérő pálya kezdetén elragadta a halál.

Sándor a Kereskedelmi Muzem levelezője, József pedig, a Teréziánium végzett tanulója, önkéntes a budapesti 1. sz. honvédhuszárezredben.

Leányai: Katalin, Horn Albert Ferencné és Klára, báró Bobdai és Csávosi Csávossy Béla dr., földmivelésügyi miniszteri fogalmazó és a 4. sz. honvédhuszárezred tartalékos főhadnagyának felesége, ki vitézségéért a most folyó háboruban a katonai érdemkeresztet és a német császártól a vaskeresztet nyerte el.

A Nagy Iván¹ közölte családfát, melyet Kempelen Béla² is átvett, kiegészítve és helyesbitve itt adjuk.

¹ Nagy Iván. Magyarország családai. Pótkötet. 134 l.

² Kempelen: Magyar nemes családok. II. 110.

Beöthi Slovány Lajos a címeres levél szerzője. 1656. II. 3.
Testvérei: Vencel. János. Dániel társszerzők. (Hírd. Biharmegyében 1656.)

István

János
katona a gróf Újházy ezredben
Szabolcsvármegyében hirdeti nemességét 1769.
Gáll Katalin

János

* Léva 1763 XII. 13.

† Baja 1809 XI. 11.

Fülep Zsófia

* Komárom 1763 II. 17.

† Komárom 1819 I. 3.

<p>Gáspár * Léva 1786 VI. 26. gabonakereskedő, Komáromvármegye táblabírája † Komárom 1864 VIII. 15. Kovács Katalin esk. Győr 1815. I. 29.</p>		<p>Zsófia * Komárom 1789 V. 12.</p>		<p>János * 1793 IX. 3. †</p>		<p>János * 1795 XI. 25. †</p>					
<p>Zsófia * Kom. 1818 XII. 1. † 1864. VIII. 25.</p>		<p>Zsigmond * 1817 II. 17. † 1896 I. 19. kuriai tanácselnök, v. b. t. t. főrendiházi tag Ferber Karolin * 1825 X. 21. esk. 1846 V. 30.</p>		<p>Károly ügyvéd, író * 1820 XI. 2. † Győr 1864 XI. 21. Anxter Riza</p>		<p>Teréz * 1822 IX. 13. † 1822 X. 20.</p>		<p>László * 1826 V. 2. író † Pest 1857 V. 20.</p>		<p>Gáspár * 1834... † Lőrinc 1856.</p>	
<p>Zsolt (Zoltán) * Buda, 1848 IX. 4. egyetemi tanár, min. tanácsos, főrend 1. Rákosi Szidi 2. Tunyogi Szűcs Gizella 3. Szabó Aranka</p>		<p>Delinke †</p>		<p>Amanda Mayerhoffer Ferenc törvényszéki bíró</p>							
<p>I. László * Budapest 1873. IV. 13. író, színház igazgató 1. Soldos Sárka 2. Szwierák Gizella</p>		<p>Zsigmond színművész * 1875. † 1901. esk. Budapest 1906 X. 18.</p>		<p>3. Katalin * 1884. VI. 8. Horn F. Albert esk. Budapest 1906 X. 18.</p>		<p>Klára * 1888 II. 18. br. Csávosi és Bobdai Csávossy Béla esk. Budapest 1906 X. 18.</p>		<p>Sándor * 1882. VIII. 21. Keresk. Muz. levelező</p>		<p>József * 1894. VII. huszárönkéntes.</p>	
<p>Zoltán Szidónia * Budapest 1898. 1903.</p>		<p>Horn Artur Albert Dániel * Cairó 1911. III. 22.</p>		<p>br. Csávossy Lea * Budapest 1911 XI. 21.</p>							

Dr. Alapi Gyula.

Csodabogarak.

Mindenki, aki szaktudománnyal foglalkozik s megfigyeli a közönségnek e szakba vágó megnyilatkozásait, tapasztalni fogja, hogy mily határtalan tudatlanság dühöng még a legműveltebb körökben is. Minálunk — *mindenki mindent tud*, — a ki nem tanult, — a ki pedig tanult azt lebecsülik — és lefokozzák s lesz a hivatalnokból ténásujju, az orvosból felcser, az építészből pallér és így tovább.

A fölényes mindenttudás persze megtermi szörnyszülőtteit. Nem beszélve egyébről, pillantsunk szaktudományunk virágos kertjébe, hogy milyen csodabogarak röpködnek ott sütkérezve az önmaguk által felgyújtott verőfényben.

Az alábbi csodabogarak közlésében — természetesen, — hogy minden név költött, minden adat más, mint az adott esetben; csupán a *tények* abszurd volta lévén fontos — egyéb tekintetekben nem szükséges a hitelesség.

A minap egy névjegy jutott a kezembe:

Nagybobori et Kisdodori de Erős István
cs. és kir. dicsítés őrnagy

A névjegy szóról-szóra ezt hirdette, ezt harsogta: *Nagybobori* (magyarul) *et* (latinul) *Kisdodori* (ismét magyarul), *de* (franciául) — a többi (szintén magyarul) . . .

Őszintén szólva — e zavaros szöveg, a mely pedig egy kifogástalan uri ember névjegyén tündöklék — értelmetlen, azonfelül, hogy sok hozzá nem értésről beszél.

Egy másik névjegyem ezt olvasom:

Felső-Szakáchy Kerék Lajos

A névjegy tulajdonosa azon Kerék családból ered, mely a XVII. század első negyedében II. Mátyás királytól szerzett címeres nemes levelet — mondjuk: — Felső-Szakátsi előnévvel, a cével kapcsolt há (ch) tehát a névjegy készítő apró játékszere, a melyet — ne keressük, milyen indítékból, megtoldott egy ipszilonnal. E kétségtelenül *nem* nyomdahiaból eredő helytelenírás csak tulhajtása a rendi önérzetnek, a mely — aligha imponál bárhol is. Meg kell jegyeznünk, hogy a névjegy tulaj-

donosa magas — és nem könnyen megszerezhető kvalifikációval bíró uri ember.

A nemesi előnév — melléknév-e — vagy sem? erről már sok szó esett, de még végérvényesen eldöntve nincs. A M. Tud. Akadémia egy időben kimondta, hogy a nemesi előnév, mint valamennyi név — nagy, kezdő betűvel irandó, de utóbb ő maga is — kis betűvel írja már.

A mi véleményünk az, hogy a nemesi előnév feltétlenül nagy, kezdőbetűt igényel, mert az *nem* melléknév, hanem név, — ép olyan név, mint a családnév, vagy a kereszt- illetve az utónév.

Hogy azonban mily nagy mértékű bizonytalanság uralkodik e kérdésben igazolja egy házassági jelentés, mely szóról-szóra így hangzott:

imrefalvi Nagy István és neje,
falvimrei Kiss Auróra jelenti,
hogy házasságot kötöttek itt és
itt, ekkor és ekkor.

Ebben pedig a kómikumot az nem találja meg, a ki nem akarja, — eltekintve attól, hogy ez a jelentés épen olyan helyesírási szempontból, mintha Jókai úgy kezdte volna el a *Törökvilág Magyarországon* című regényét:

szép derült nyári éjszaka volt . . .
mert hiszen szép is melléknév! —

Még érdekesebb csodabogár-eset esett meg ezelőtt hat-nyolc évvel minálunk, a midőn egy törvénytelen ágyból származó leány vagy fiu — már magam sem tudom! — külföldi származású, főrangú természetes atyjának nevét és címét elismerés alapján használta s utóbb — a címét nem, de — a nevét viselte s hatósági engedély alapján ma is viseli.

Ennek a története a következő volt:

Alphons Hector La Grande marquis az erdélyi havasokon vadászgatott főuri társaisal, a mikor elébe került egy tüzről pattant fáta s a marquis úr bizony — abba hagyta a medve lest és elment segíteni a lánynak — rőzsét szedni. Az után a főur ment ki az esprit hazájába, s a lányéknál kereszteltek. Bogariu — mondjuk Aurélból derék fiu lett, elvégezte

a középiskolákat — s mivel egy kis jussa volt az anyja után, gazdálkodott s anyakönyvvezető lett egy kis faluban, megnősült, pénzre tett szert, kiutazott Franciaországba, felkereste atyját s azzal együtt egy maire-t, a ki előtt az apa *elismerte fiának Aurélt* — s megengedte neki, hogy ezentúl a nevét és a rangját viselje.

Az ifju így haza jövén, első dolga volt a vallás- és közoktatásügyi minisztérium révén az apai elismerést érvényesíttetni. A pápa aztán bevezette az anyakönyvbe — a minisztérium rendelkezésének szem elől tévesztésével — a következőket:

La Grande Alphons Hector marquis Toulonban ekkor és ekkor tett, hivatalosan felvett nyilatkozatában elismerte, hogy az itt keresztelt s anyakönyvezett az ő gyermeke, s megengedte, hogy az ezentúl nevét *[sic!]* viselje s így ezentúl neve La Grande marquis, ami feljegyeztetik stb.

Igy lett a törvénytelen magyar állampolgár Bogariu Aurél-ból La Grande Aurél marquis, a mely címet ő grófra magyarosította. És tovább is élt buzgóan hivatalának, amíg egyszer ez a — bár nem tulságosan jelentőséges — monstrum kipattant s az ügy a megfelelő forumok vizsgálatának tárgyát képezte.

A vizsgálat két irányú volt: a cím- és a név ügyében folyt vizsgálódás.

A címmel hamar rendbe került a hatóság. Ott voltak sarkalatos elvek és pedig:

1. törvénytelen nem viselhet semmi rangot, fő vagy köznemesi címet.
2. senki sem vehet fel uralkodójának kegyelmi ténye nélkül címet.
3. a magyar uralkodó idegen rangot nem adhat senkinek.
4. honfiusítás nélkül nem oltható be idegen nemesi család idegen országba.

S mivel, Aurél ur illegitimus, királyi kegyelemben nem részesült, s a La Grande marquis — család nem nyert indigenatust s így e

rangot a magyar király nem is adhatta meg alattvalójának Aurélnak, — ennél fogva az ő marquis, illetve az általa használt grófi címe — semmis!

Most jött a név kérdése.

Törvénytelen magyar állampolgárt, ha magyar állampolgár fiául elismer — azzal még nem nyeri el az atya nevét, csak arra jogosult, hogy természetes atyja fiának tartsa magát és mondja magát. Itt, — amint hallomásból tudom — ez elv nem volt minden aggodalom nélkül elfogadható. Ez esetben — állítólag! — azt óhajtá tudni a hatóság, hogy a *francia törvények* miképen ítélnék ily esetben. Ezért a külügyminisztérium utján a bécsi francia nagykövetséget kereste meg, hogy — ott mi az elismerés jogi következménye? A nagykövetség gall udvariassággal úgy nyilatkozott, hogy Bogariu Aurél Franciaországban, a hol a törvény a címeket eltörölte, az ördög bánja lehet: — Auréle Marquis La Grande!

Mi azonban eddig nem tartottuk kérdésnek azt, vajjon egy magyar állampolgárra — bir e hatállyal más törvény, — mint a magyar? Azonban már az is, hogy megkérdezték a francia hatóságot, hogy ott mi a vélemény ebben az eléggé szokatlan esetben — gondolkozóba ejti az embert, — hogy vajjon úgy van-e?

A mi véleményünk — s azt hisszük ez az általános vélemény is —: Bogariu Aurél úr csak akkor tarthat igényt természetes atyja címére és nevére, ha törvényessé és francia állampolgárrá lesz.

Annyi azonban tény — s ezért mertük ezt a tényt csodabogárnak minősíteni —: Bogariu Aurél úr, ki ma is La Grande Aurél magyar állampolgár és magyar állami tisztviselő. Nem kell külön megemlítenem, hogy ő is kifogástalan úri ember, hisz ha nem lenne az — nem is ejtettünk volna szót az egész esetről.

Rexa Dezső.

A levéltárosok továbbképzése.

A m. kir. belügyminisztérium néhány évvel ezelőtt igen életre való s nagy gyakorlati haszonnal járó intézményt létesített, amennyiben az igazságügyminiszterrel egyetértően jogi és

államtudományi továbbképző tanfolyamot rendez évenként a bírói kar és a közigazgatási tisztviselők részére.

A múlt év őszén már negyedizben nyílt

volna meg ez a tanfolyam, ezuttal két helyen, Budapesten és Kolozsváron. Akinek alkalma volt ezeknek a tanfolyamoknak programját átnézni, megállapíthatja, hogy azok rendezése nemcsak elméleti, hanem gyakorlati szempontokból is üdvös eredménnyel biztat.

Nem szorul bizonyításra, hogy a lelkiismeretes tisztviselő a reá bízott munkakört a köz javára csak akkor tudja igazán eredményesen betölteni, ha tudását folyton fejleszti, ha ismeretkörét állandóan bővíti, mert csak így tud lépést tartani a korrallal, mely új meg új eszméket, más-más tudományos megállapításokat vet felszínre.

Az önképzésnek tehát a tisztviselők életében fontos szerepe van, de ez a törekvés csak akkor lehet igazán eredményes, ha szakemberek adnak útmutatást az ismeretek utvesztőjében, mely manapság a tudomány minden ágában a folytonos változások és újítások következtében egyre növekszik.

Ezért rendeztek továbbképző tanfolyamokat a tanárok és tanítók részére is, hogy egyrészt az önképzést megkönnyítsék, másrészt azt helyes irányba terelve, a haladást lehetőleg egységes alapon segítsék elő.

Ha figyelembe vesszük azt, hogy az ifjúság nevelésével és tanításával foglalkozó tanárok, tanítók, de a bírák és közigazgatási tisztviselők is, szakiskolákat végeztek, ahol legalább elméleti ismereteket szerezhettek; ha tudjuk, hogy mindama ismereteket, melyeket hivatásuk betöltésénél érvényesítenek, szakemberek vezetése mellett sajátították el; végül, ha fontolóra vesszük, hogy mindezek a már megszerzett ismereteiket a megfelelő szakirodalom tanulmányozásával egy kis jóakarat mellett elég könnyen tovább fejleszthetik, meg kell állapítani, hogy a részükre rendezett továbbképző tanfolyamok az önképzést, a haladást annyira megkönnyítik, s ezzel a művelődést oly kedvező körülmények között biztosíthatják, hogy az ismeretek megszerzése ugyszólván a legcsekélyebb fáradtsággal jár.

Ezzel szemben azt is meg kell állapítani, hogy a levéltárosi kar helyzete e tekintetben a lehető legmostohább, mert mindazokat az ismereteket, amelyeket hivatásuk lelkiismeretes és eredményes betöltéséhez meg kell szerezniök,

csak a legnagyobb nehézségek között sajátíthatják el. Az egyetemi előadásokból a levéltárosi állás betöltéséhez megkívánt elméleti ismeretek részben megszerezhetők ugyan, de a gyakorlati ismereteket csak levéltárakban lehet elsajátítani; erre pedig igen kevés embernek van alkalma, vagy talán helyesebben *módja*. De az alapos, elméleti kiképzésnek is van egy jelentékeny akadálya s ez a megfelelő szakirodalom hiányossága, mely szinte lehetetlenné teszi, hogy a levéltáros a történelem összes *segédtudományaiban* alapos tájékozódást szerezhessen magának. Ha ez az akadály nem is gátolná, vagy nehezené meg tulságosan az önképzést, mennyivel eredményesebbé lehetne azt tenni, ha a m. kir. belügyminiszterium a levéltárosi kar részére is rendezne — legalább időnként — tanfolyamokat, ahol a levéltárosi állás betöltéséhez szükséges ismeretek elsajátítása szakemberek vezetése, illetve előadása nyomán igen könnyen volna elérhető.

Ez a továbbképzés — beismerjük — nem érinti oly közvetlenül az államgépezet munkáját, mint a bíráké, vagy a közigazgatási tisztviselőké s talán a nagy általánosságban vett közérdekkel sem függ annyira össze, mint a tanárok és tanítók továbbképzése, mégis elvitázhatatlan, hogy tisztán *tudományos* szempontból igen nagy gyakorlati haszonnal járna.

Mert mi volna a vármegyei levéltárosok igazi hivatása? Semmi esetre sem annyi mindenféle jelentéktelen és sok tekintetben haszontalan munka végzése, amelyet manapság igen sok vármegyében a levéltárosokra hárítanak, hanem e helyett a reájok bízott levéltárat kellene mindenekelőtt rendezni, az azokban elrejtett történelmi fontossággal bíró adatokat felkutatni, napvilágra hozni, hogy az így feldolgozott adatokból, mint apró mozaikokból valamikor kialakulhasson hazánk történelmének legapróbb részletekig kidolgozott képe.

Ezt a tudományos hivatást betölteni nem igen elég az iskolákban megszerezhető ismerethalmazzal, erre nem elegendő a hiányos alapokra támaszkodó önképzés, ehhez több szükséges: a történelemnek, az élet mesterének, megbecsülése, a történelmi szellemnek bevitele a rideg bürokratikus gondolkodás formáságai közé s minden lehető módon elősegítése annak, hogy

minden vármegye levéltára egy olyan központ legyen, ahova egy-egy vármegyének történetére vonatkozó kutatások és érdeklődések számai összefutnak.

E cél elérését, — melyhez parányi idealizmus is szükséges — jelentős lépéssel megközelítenék a levéltárosok részére rendezendő tanfolyamok, mert ha a bíró és közigazgatási tisztviselő a továbbképző tanfolyamokon látó körét szélesbítheti, ha a tanár, vagy tanító a neveléstudomány gyakorlati ujtásait és a tudomány újabb vívmányait eredményesen fordíthatja a maga és tanítványai hasznára, talán a levéltárosok részére rendezendő tanfolyamoknak is meglenne az az üdvös eredménye, hogy a le-

véltárosok is bővíthetnék szakismereteiket s ennek révén a levéltárak ügye is kiemelkednék abból a nagyon is elhanyagolt állapotból, melybe a nemtörődömség — a történelmi kutatások s így a tudományos élet kárára is — taszította.

A levéltárosi kar tekintélyes része eddig is tanujelét adta annak, hogy az önképzés után megszerzett ismeretekkel jelentős irodalmi tevékenységet fejt ki s így mindenkép rászolgált arra, hogy működését az illetékes tényezők jóindulattal támogassák és rendelkezésre bocsássák mindazokat az eszközöket is, amelyek a hivatásuk betöltését lehetővé teszik, vagy legalább is megkönnyítik.

Sümeghy Dezső
Csanádvármegye főlevéltárosa.

Ónody Lidia gyermekei.

Fejérvármegye könyvtárában a 726 leltári szám alatt őrzök egy kötetet — az elsőt — Márton József „Német-magyar és magyar-német Lexiconából“ (Bécs, 1807), amelyet egykori tulajdonosa, Kóczán Lajos¹⁾ egy néhány bejegyzéssel látott el. Ezek elsői tisztán könyvészeti jelentőségűek s különösen szótáriródalomtörténeti szempontból figyelemreméltók. De a könyv utolsó fehér lapján több feljegyzést találunk, — ezek pedig a családtörténelem számára nyújtanak néhány adalékot.

Ime, a feljegyzés szóról szóra:

... die 13 Julii 1811 Komar.

1. Mater Mea Beate Defuncta Nob: Lidia Onody, fila (!) primogenita Nob: Stephani Onody Notarii tunc temporis Szönyinensis (!), nupsit prima vice Nob: Samueli B. Teremhegyi V. D. M.* Nemes Dédiensi d. 23 Julii 1779. — Filium ab hoc viro Rev: progenuit d. 20 Junii 1780 hom. Ludov. Secunda vice progenuit Puell. Elisab: 3 Marcii 1782.

2. Praefata B. D. M. L. O. nupsit secunda vice Patri meo Beat. Defuncto Francisco Kótzán d. 19 Novem. 1783. V. D. M. tunc temp. Szent Gálinensi, qua natus sum ego Ludovicus Kótzán 23 Januarii 1785. Szent Gálien. vicissim nata est Filia Sophia Kótzán.

3. Tertia vice nupsit optima M. mea L. O. N. Alexandro Körösi d. 15. Aprilis 1790. cum natus est 8 Aprilis 1791. Filius Alexander

¹⁾ E Kóczán Lajos, mint a pápai ref. tógátus diák a szótár megrendelői között a 477. sorszám alatt található (II. rész 11 lap).

Körösi. Vicissim natus est alter filius masculus Josephus Körösi 8 Octobris 1792. — Vicissim nata est Filia Sophia Körösi 14. Aprilis 1794. quae decessit 10. Septembris 1797.

4. Decessit Ipsa Mater optimae memoriae N. Lidia Onody die 11 ma Aprilis 1797. Büssüni C. S.

5. Soror dilecta Elisabetha Teremhegyi nupsit 23-a Februarii 1807. Nob. Ladislao Lándor in Komár.

6. Posonium perveni die 20-ma Maii 1811. (d. Luna.)

7. Viennam perveni die 9-na Junii 1811. (d. Solis.)

E néhány sorból a következő származási töredékek állíthatók össze:

I.		
Teremhegyi Sámuel († [?] 1783 előtt.)		
Onody Lidia († 1797. IV. 11.)		
(házas: 1779. VII. 23.)		
Lajos	Erzsébet	
*1780. VI. 20.	*1782. III. 3.	
	Lándor Lászlóné	
	(1807. II. 23.)	
II.		
Kóczán Ferenc († [?] 1790. előtt.)		
Onody Lidia		
(házas: 1783. XI. 19.)		
Lajos *1783. XI. 19.	Zsófia *1785. I. 23.	
	(† 1794 előtt ?)	
III.		
Körösi Sándor		
Onody Lidia		
(házas: 1790. IV. 15.)		
Sándor	József	Zsófia
*1791. IV. 8.	*1792. X. 8.	*1794. IV. 14
		† 1797. IX. 10.
Rexa Dezső.		

Véltári Anonim. Magiszter
= ref. pap.

Haláchy fassio 1523. és donatio 1528. Bobrovníkra

Lapunk múlt (1914. 2. szám. 46 lap.) számában közöltük a Haláchy család középkori armálisát. A családnál még más két eredeti érdekes régi okmányt is találtunk, az egyik egy fassio 1523. évből, melyet nemes Halach (irva Hodaas) Bobronyk György néhai János fia tett leányai Borbála, Anna és Katalin nevében is a nyitrai káptalan előtt, amellyel a Trencsén vármegyében Bobrovník (most Bobrótelep) községben levő egész birtokát Zápolya János erdélyi vajdának és testvérének Zápolya Györgynek, Szepes vármegye örökös grófjának 425 (négy százhuszonöt) magyar arany forintért eladja örök áron és visszavonhatlanul; a másik egy donatio (adomány levél) I. Ferdinand királytól 1528. évből, a mellyel az említett király az ugyancsak trencsénvármegyei Bobrovník községben levő három nemesi curiát, — amelyek közül kettő egyenlő és ősi jogon Halachy Ferenc és Miklós tulajdonát képezték, a harmadik pedig néhai Bobrovník György révén örökség útján említett Halachy Ferencre szállott át, a mely curiákat azonban a trencsényi vár közelsége miatt sok baj érvén őket, kénytelenek voltak Zápolya Györgynek eladni, akinek magvaszakadta folytán és testvérének Zápolya Jánosnak hűtlensége folytán, amennyiben magát Magyarország királyának merészelte megkoronáztatni, az említett curiák a király adományozási jogára szálltak át, Ferdinánd király az említett két nemesi curiát Halachy Ferencnek és Miklósnak és azok utódainak, egyenlően és együttesen, a harmadik curiát pedig, a mely néhai Bobrovník György tulajdonát képezte, külön az említett Halachy Ferencnek és utódainak adományozta.

Ezen két okmány szó szerinti szövege pedig a következő:

Nos Capitulum Ecclesie Nitriensis memorie commendamus tenore presencium significantes quibus expedit universis, quod nobilis Georgius filius condam Johannis Hodaas Bobronyk coram nobis personaliter constitutus onera et quevis gravamina puellarum Barbarae Annae et Catherinae filiarum ac universorum fratrum proximorum et consanguineorum suorum ac aliorum quorumlibet quos infrascriptum tangit negocium seu concernere potuerit quomodolibet in posterum in et super se assumens et recipiens sponte et libere confessus extitit in hunc modum, quomodo ipse certis bonis respectibus et rationabilibus ex causis totalem porcionem suam possessionariam in possessione Bobronyk predicto in comitatu Trinchyniensi existenti sitam ipsum iure hereditario concernentem simul cum cunctis eiusdem utilitatibus et pertinenciis quibuslibet terris scilicet arabilibus cultis et incultis agris pratis pascuis campis fenetis silvis nemoribus aquis fluviiis piscinis piscaturis montibus vallibus collibus aquarumque decursibus molendinis et eorum locis ac generaliter quarumlibet utilitatum et pertinenciarum suarum integritatibus quovis nominis vocabulo vocitatis ad eandem de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus spectabilibus magnificis dominis Johanni Waywodae Transsylvaniensi ac Georgio de Zapolya fratri eiusdem uterino perpetuis

Comitibus terre Scepusiensis in et pro quadringentis et viginti quinque florenis auri hungaricalibus ab eisdem plene levatis et realiter perceptis vendidisset dedisset perpetuasset et in eorum ascripsisset, immo vendidit dedit perpetuavit ei in eorum ascripsit iure perpetuo et irrevocabiliter tenendam possidendam pariter et habendam nullum ius nullam juris et dominii proprietatem sibi ipsi ac suis heredibus in dicta porcione possessionaria et eiusdem pertinenciis reservans, sed totum et omne ius suum jurisque ac dominii proprietatem quod et quam in eadem porcione possessionaria et dictis eiusdem pertinenciis habuisset aut in futurum habere sperasset quoquomodo in prefatos dominos Johannem Waywodam et Georgium Comites pleno iure et cum effectu transtulisset assumens nihilominus prelibatus Georgius Hodaas memoratos dominos Waywodam et Georgium Comites in pacifico dominio dicte porcionis possessionarie ac prefatarum pertinenciarum eiusdem contra quoslibet legitimos impetitorum, causidicos lucti protegere ac defendere propriis suis laboribus et expensis. — In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes literas nostras privilegiales pendentis et authenticis sigilli nostri munimine roboratas eisdem dominis Johanni Waywodae et Georgio Comitibus duximus concedendas. Datum in Dominica Ramis palmarum Anno Domini Millesimo quingentesimo vigesimo tercio.

Nos Ferdinandus Dei gratia Rex Hungarie et Bohemie etc. Infans Hispaniarum Archidux Austrie etc. memorie commendamus tenore presencium significantes quibus universis quod nos cum ad nonnullorum fidelium nostrorum supplicationis instanciam tum vero attentis et consideratis fidelitate serviciis fidelium nostrorum nobilium Francisci et Nicolai Halachy per eos iuxta nobilitatis ipsorum exigenciam Sacre Corone regni nostri Hungarie et deinde nostre Maiestati sub locorum et temporum varietate exhibitis impensis tres curias nobilitares in possessione Bobronyk in comitatu Trinchiniensi existente habitas quarum due ad ipsos Franciscum et Nicolaum Halachy iure equali ab antiquo pertinuisse, tertiaque alias condam Georgii de Bobronyk prefuisset, ad ipsum Franciscum Halachy iure hereditario devolvi dinoscebatur: quas ipsi ob vicinitatem castri Trinchiniensis, unde non parvam iacturam et rerum et personarum ipsi continue suscepissent, *Georgio de Zapolya* vendere coacti fuissent sed per mortem et defectum seminis ipsius Georgii de Zapolya et ob crimen lese Maiestatis Joannis de Zapolya fratris ipsius Georgii in quo idem quod se contra evidentissima iura nostra, quae in hoc regno nostro Hungarie in regem Hungariae coronari ausus sit, incurrit manifeste, ac nos consequenter collationem nostram regiam iuxta antiquam et approbatam eiusdem regni nostri Hungariae legem atque consuetudinem rite et legitime devolutas esse perhibetur et redactas, simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinenciis quibuslibet etiam his que noviter ad eandem tertiā nobilitarem in prefata possessione Bobronyk existentem dictus Georgius de Zapolya emississet et adiunxisset terris scilicet arabilibus cultis agris pascuis campis

fenetis silvis nemoribus montibus vallibus vineis vinearumque promontoriis aquis fluviis piscinis piscaturis aquarumque decursibus molendinis et eorundem locis, generaliter vero quarumlibet utilitatum et pertinenciarum suarum integritatibus quovis nominis vocabulo vocitatis sub suis veris metis et antiquis existentibus memoratis Francisco et Nicolao Halachy predictas duas curias nobilitares eorundemque heredibus et posteritatibus universis equaliter item curiam terciam nobilitarem et que alias condam Georgii de Bobronyk prefuerat, se gregatim prenominato Francisco Halachy et suis heredibus ac posteritatibus universis propter eiusdem magna variaque damna et incommoda ac eciam ob interitum fratris et filii ipsus Francisci Halachy in conflictu Mohachiensi,

dedimus donavimus et contulimus immo damus donamus et conferimus iure perpetuo et irrevocabiliter tenendam possidendam pariter et habendam salvo iure alieno. Harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante quas in formam nostri privilegii redigi faciemus dum nobis in specie fuerint reportate. Datum Strigonii in die beati Anthonii confessoris et martyris Anno Domini Millesimo quingentesimo vigesimo octavo, Regnorum nostrorum Hungarie et Bohemiae etc. predictorum anno secundo.

Ferdinandus

Ad. *Mgfici dn^r Nicolai*
comitis de Turotz Mgri Curie Regie.
Közli: *Romhányi János.*

A levéltárosi kar a közigazgatás államosításában.

Folyóiratunk utolsó füzetében tettük megbeszélés tárgyává az akkor nyilvánosságra került törvénytervezetet a levéltári kar érdekeivel való vonatkozásaiban és rámutattunk arra a mostoha elbánásra, melyet az 1912. LVII. tc. után a javaslat a levéltárosokkal szemben tanusít.

Most kötelességünkhöz és megbízatásunkhoz hiven beszámolunk azokról a lépésekről, melyeket egyesületünk ez ügyben tenni szükségessé tartott. Bár az ügyet ez idő szerint a világesemények háttérbe szorították és mivel nem tudni, hogyan alakul a helyzet belügyi téren, annak lehetősége sincs kizárva, hogy a javaslatból a közel jövőben még nem lesz törvény.

A vármegyei levéltárosi kar óhajainak és kívánságainak, valódi helyzetének feltárása céljából az arra illetékes tényezők előtt, egyesületünk választmánya június 12-én tartott üléséből a belügyi m. kir. miniszter úrhoz emlékiratot intézett, ezenkívül a képviselőház pénzügyi és közigazgatási bizottságának tagjaihoz küldött a levéltárosok helyzetét feltáró kérelmeket, melynek utóbb meg is lett a kívánt következménye.

A törvényjavaslat, mellyel a közvélemény alig foglalkozhatott, csakhamar a képviselőház bizottságai elé került. Előzetesen a Vármegyei Tisztviselők Országos Egyesülete foglalkozott vele június 23-án, melynek tanácskozásán *Molnár Géza* Alsófehérmegye főlevéltárosa képviselte Egyesületünk korábbi álláspontját, hogy a törvény sorozza a főlevéltárosok két nyolcadát a VII., három nyolcadát a VIII. és három nyolcadát a IX. fiz. osztályba.

Osváth Lajos Biharvármegye főlevéltárosa

hasonló értelmű indítványt terjeszt elő. *Thold Orbán* Imre indítványozza, hogy a javaslat olyképpen módosítsassék, hogy a levéltári fogalmazói vizsgát tett, továbbá a főiskolát, egyetemet végzett levéltárnokok egyharmada a szolgálati időt figyelembe véve, a VII., kétharmada a VIII. fiz. osztályba; a középiskolát végzett és a levéltári kezelői vizsgát tett levéltárnokok egyharmada a VIII., kétharmada a IX. fizetési osztályba soroztassék.

Ezenkívül a miniszterelnök, belügyi és pénzügyi m. kir. miniszter urakhoz készített az egyesület jegyzője emlékiratokat, melyekhez a levéltáraktól bekért személyi adatokból készült státuszrendezési tervezetet is csatolta, számszerűleg kimutatván, hogy az államháztartásra ebből teher ugyyszólván alig háramlík.

A javaslat bizottsági tárgyalása, melynek rendjén *Berzeviczy Albert* b. t. t., a M. Tud. Akadémia elnöke és *Szcitovszky Béla* orsz. képviselők szólaltak fel a levéltárosi kar érdekében, meleg támogatásban részesítve a hazai történetírás segédsapatát, sajnos nem sok reménnyel kecsegtetett, mert *Sándor János* belügyminiszter a benyújtott módosításhoz nem járult hozzá.

Igy állván az ügy, július 9-én Budapesten, Pestvármegye levéltárában megtartottuk rendes közgyűlésünket, mely elhatározta, hogy a kérvényeket küldöttség útján nyújtja át a miniszter uraknak.

Kölcsei Kende Péter cs. és kir. kamarás, orsz. képviselő mutatta be a miniszterelnöknel *Közeghy Sándor* alelnök, *Miskolczy-Simon János*

főtitkár, dr. Alapi Gyula jegyző, dr. Molnár István, Sümeghy Dezső és Szücs Béla tagokból álló küldöttséget, melynek szónoka *Miskolczy-Simon* János főtitkár volt. Logikus és tömör okfejtésekkel felépített beszédét gróf *Tisza* István miniszterelnök nagy figyelemmel hallgatta meg és válaszában azt a megnyugtató kijelentést tette, hogy „*részemről is teljes jogosultnak találok a levéltárosi karnak azt a törekvését, hogy főiskolai képesítéssel a magasabb fizetési osztályba való jutástól elzárva ne legyen.*”

Sztranyovszky Sándor orsz. képviselő néhány meleg szóval a levéltárosok méltányos kérelmeinek támogatására a belügyminiszter figyelmét hívta fel, ki előtt *Köszeghy* Sándor egyesületi alelnök tolmácsolta azt rövid és a helyzetet markánsul megvilágító szavakban, melyekre *Sándor* János belügyminiszter szíves szavakkal válaszolt, kilátásba helyezvén, hogy az előléptetéseket a rendes költségvetések kereteiben szándékozik megoldani. Majd kér-

déseket intézett a küldöttséghez, melyből eszmecsere fejlődött és a levéltárosi kar kérelme ennek folytán konkrét formában alakult ki. A miniszter megnyugtató kijelentéseiből azt a reményt merítette a küldöttség, hogy szerény és csak az állami igazgatás hasonló képesítésű tisztviselőivel egyenlő elbánást kérő szavai nem maradnak eredménytelenek.

A Törvényhatósági Levéltárosok Országos Egyesülete köszönetet szavazott mindazoknak, kik a kar helyzetének javítására irányuló törekvéseit megértő támogatásával karolta fel: így *Berzeviczy* Albert b. t. t., *Kölcsei* Kende Péter cs. és k. kir. kamarás, *Sztranyovszky* Sándor és *Szcitovszky* Béla orsz. képviselőknek, ugyancsak *Molnár* Géza, *Oszváth* Lajos és *Thold* Orbán Imre főlevéltárosoknak legőszintébb köszönetét nyilvánította.

A. Gy.

¹ L. a Levéltárosok Lapja 1914. évi 2. füzetének 47—48. l.

A főtitkár évi jelentése.

Tisztelt Közgyűlés!

A jelen és közelmúlt eseményei, jelenségei megmutatták, mennyire szüksége volt a törvényhatósági levéltárnoki karnak az egyesülésre, jogi testületben való tömörülésre. A szemünk előtt folyó küzdelem, melyet státusügyünkben folytatunk, már az első lépésnél alaki nehézségek elé állítaná az elszigetelten álló egyedeket. Ha országos egyesületünkben, vállvetett erővel kifejtett munkánk sem hozza meg a kívánt gyümölcsöket, annak oka rajtunk kívül álló tényezőkben, tőlünk messze fekvő érdekekben lesz keresendő. Egyesületünk vezetősége mindent megtett a kari érdekek szempontjából a lehetőség határai közt.

A közigazgatást jelentékenyen előbbre vinni hivatott reformjavaslatok a vármegyei levéltárnokokot, sajnos, nagyon mostoha elbánásban részesítik, előlépés és munkabeosztás tekintetében, — mint az előttünk már köztudomású. Mihelyt a törvényjavaslatok szövege m. év június 12-én a Ház asztalára került, *Köszeghy* Sándor h. elnökünk által sürgősen összehívott értekezleten vitattuk meg azok reánk vonatkozó részét, és sérelmeink orvoslása végett a bel-

ügyminiszterhez beadványt intéztünk, melyben a törvényjavaslatok két pontját oly irányban kértük módosítani, hogy 1. a vm. főlevéltárnokok $\frac{2}{3}$ része a VII., $\frac{1}{3}$ -a a VIII. és $\frac{1}{3}$ -a a IX. fizetési osztályba helyeztessék a képesítés és szolgálati idő alapján; 2. az irattár gondozása és kezelése a jövőben se soroztassék a levéltárnok teendői közé.

Midőn a vármegyei főlevéltárnokok státusügyében küzdünk, ez akcióval egyetemes célokat is szolgálunk, mert ezek helyzetének javulása természetesen maga után vonja a várm. allelvéltárnokok, városi levéltárnokok s talán az összes hazai levéltári tisztviselők ügyének előnyösebb megoldását is.

A közigazgatási reform minket érdeklő részét s ezzel kapcsolatos mozgalmunk első fázisát dr. Alapi Gyula szerkesztőnk a Levéltárnokok Lapjának f. é. 2. számában behatóan ismertette.

A törvényjavaslatok bizottsági tárgyalása alatt Magyarország volt kultuszminisztere *Berzeviczy* Albert v. b. t. tanácsos és *Scitovszky* Béla orsz. képviselők felszólaltak érdekünkben s utalva a mai várm. levéltárnoki kar tudó-

mányos képzettségére, tevékenységére s a levéltári szolgálat fontosságára, karunk egy hányada részére a VII. fizetési osztály megnyitását szorgalmazták. A tudományok megbecsülésétől sugallt, méltányos felszólalásukra az illetékes helyekről, sajnos, nem hangzott el biztató ígért.

A küzdelmet mindazáltal nem adtuk fel, sőt szélesebb körben indítottunk akciót, a javaslatok képviselőházi tárgyalását jóval megelőzően. Igyekeztünk az illetékes köröket s a közvéleményt tájékoztatni ügyeink felől a fővárosi napilapok hasábjain is. Előzetesen Osváth Lajos, Thold Orbán Imre és Molnár Géza kartársaink a Vármegyei Tisztviselők Országos Egyesületének közgyűlése elé ügyeink érdekében javaslatokat terjesztettek, melyekről a napilapok is megemlékeztek.

Majd harmas irányban vettük fel a küzdelem fonálát. Minden képviselőnek körlevelet küldtünk, tájékoztatva kívánságunk lényegéről; ezenkívül az országgyűlés mindkét házához feliratot intézünk; végül — ugyancsak a mai közgyűlés befejeztével — képviselők és levéltárnokokból álló küldöttség útján emlékiratot nyújtunk át a miniszterelnök és belügyminiszter uraknak, melyben — dr. Alapi Gyula kartársunk kimutatása alapján — számszerű adatokkal bizonyítjuk be, hogy kérésünk teljesítésének pénzügyi akadálya nincs.

Egyébként egyesületünk tevékenysége hivatalos lapunk megjelenésével van összeforruva. Ez az összekötő kapocs kartársaink közt. Ez tájékoztatja a tagtársakat az egyesületi és egyetemes levéltári ügyekről. Emellett a történet-tudományok, főként a családtörténet művelését is előmozdítja. Nekünk levéltárnokoknak igen nagy mennyiségű, még ismeretlen családtörténeti anyag áll rendelkezésünkre, azok tudományos feldolgozásával a nagy közönség érdeklődésére is számítunk, annál is inkább, mert a csekélyszámú levéltárnoki kar alig elegendő lapunk anyagi fentartására; másrészt a genealogiai és heraldikai dolgozatok közlésével a foglalkozásunkhoz legközelebb álló tudomány-ágot kívánjuk kultiválni. Az időnként felmerülő szakkérdéseket is megvitatjuk lapunk hasábjain s készséggel fogadnók kartársainknak s lapunk barátainak czirányu intenzivebb támogatását.

Sajnálatos dolog, hogy a törvényhatósági levéltárnoki karnak ez időszerint még csak nagyon kevés számú tagja törekszik a kezdet nehézségeivel küzdő lapunk megerősítésére. Avatott szerkesztőnk dr. Alapi Gyula önzetlen buzgalmának köszönhető annak fentartása s a kívánt szinten való megőrzése.

Az a felmerülhető aggály, hogy lapunk a Heraldikai és Genealogiai Társaság lapjával konkurrál és így az erők elforgácsozásához vezet, a körülményeket elfogulatlanul bíráló előtt nem állhat meg. Akik lapunkat cikkeikkel felkeresik, azok többnyire a Turulnak is szorgalmas munkatársai. Akik pedig a genealogia iránt nem érdeklődnek, azoktól egyik lap sem igen remélhet anyagi vagy szellemi támogatást. A családtörténeti irodalom fellendítésére csak jótékony hatású lehet az orgánumok mérsékelt szaporodása, mert teret nyit többek számára az intenzivebb munkálkodásra és szélesebb körben kelt érdeklődést ezen tudományág iránt.

Ami egyesületi életünket s a jövőt illeti, annak elevenebb lüktetését, megizmosodását akkor remélhetnők, ha a törvényhatósági levéltárnokok teljes egészén kívül az Országos Levéltár, a hiteles helyek, a székes főváros, rendezett tanácsu városok, magánlevéltárak tisztviselőit, szóval az összes hazai levéltárnokokat testületünkben és lapunk körül üdvözöl- nők. E célból — azt hiszem — készséggel hozzájárulnánk alapszabályaink megfelelő módosításához, egyesületünk átszervezéséhez, hogy más tényezőknek is helyet adjunk új egyesületünk (Levéltárnokok Országos Egyesülete) vezetésében. A széles alapon való erőteljes szervezkedés és összhangzó együttműködés bizonyára minden tekintetben jótékony hatású lenne a tagokra s a magyar levéltári ügy fejlődésére.

Mig azonban messzebbmenő terveink megérlelődnének, mi törvényhatósági levéltárnokok karoljuk fel meleg érdeklődéssel az egyesületet, melyet mi alapítottunk, céljaink előbbvitelére.

Mult évi tevékenységünkről s jövő terveinkről ezeket kívántam előadni. Kérem a tisztelt Közgyűlést, hogy jelentésemet jóváhagyóan tudomásul venni sziveskedjék.

Balassagyarmat, 1914. július 8-án.

Miskolczy-Simon János.

Jegyzőkönyv,

melyet felvettünk Budapesten 1914. július 9-én délelőtt, a Törvényhatósági Levéltárosok Országos Egyesületének Pestvármegyei levéltárában megtartott rendes közgyűlésében.

Köszeghi Sándor alelnök a közgyűlés határozatképességét megállapítva megnyitja a közgyűlést, felolvastatja a megjelenésben akadályozott elnök levelét és válaszolja azokat az okokat, melyek közgyűlésünk megtartását a szokatlan nyári időszakban tették szükségessé.

1. Átérve a napirendre, Miskolczy-Simon János főtitkár felolvassa az egyesület működéséről szerkesztett évi jelentést,

melyet a közgyűlés tudomásul vesz, egyszersmind az egyesület főtitkárának lankadatlan buzgalmaért és kari érdekeink állandó és következetes munkásságával való eredményes támogatásáért őszinte elismerését és köszönetét nyilvánítja.

2. A múlt évi számadás és a jövő évi költségvetés tárgyalását, miután az egyesület pénztárosa a közgyűlésen meg nem jelenhetett,

a napirendről leveszi, de az elnökséget felhatalmazza, hogy a múlt évi költségvetés kereteiben utalványozásokat teljesíthessen.

3. A közigazgatás államosításáról szóló törvényjavaslatnak a törvényhatósági levéltárosokra vonatkozó intézkedéseinek megbeszélése került ezután napirendre, melynél beható eszmecsere fejlődik, ebben az elnökön kívül Miskolczy-Simon János főtitkár, Sümeghy Dezső, dr. Molnár István és Szűcs Béla, valamint dr. Alapi Gyula jegyző és egyúttal ez ügy előadója vettek részt. A jegyző felolvassa a kormányelnök és a belügyminiszter urakhoz intézendő emlékiratok tervezetét és jelenti, hogy ki-

dolgozta a levéltárosi kar kérelmezett státuszrendezésének pénzügyi tervezetét is, amely az államháztartásra észrevehető terhet nem hárít, sőt az üresedésbe jövő főlevéltárosi állásoknak allevéltárosokkal leendő betöltése esetében megtakarításokkal is járhat.

A közgyűlés elfogadva dr. Alapi Gyula előadását, elhatározza, hogy az emlékiratokat mai közgyűléséből küldöttség útján juttatja el a miniszterelnök és belügyminiszter urakhoz, az ehhez való csatlakozásra a jelenlevő taglásakat felkéri.

Miskolczy-Simon János főtitkár indítványára ezzel kapcsolatban

kimondja a közgyűlés, hogy mindazoknak, kik a levéltárosi kar helyzetének javítására irányuló mozgalmát hathatós és értékes támogatásokban részesítették: tehát Berzeviczy Albert v. b. t. t., Kölcsey-Kende Péter cs. és kir. kamarás, Szeitovszky Béla, Sztranyovszky Sándor orsz. képviselő uraknak, ugyancsak Molnár Géza, Osváth Lajos és Thold Orbán Imre főlevéltárnok kartásainknak őszinte köszönetét nyilvánítja.

4. Miskolczy-Simon János indítványára a közgyűlés a Levéltárosok Lapja szerkesztőjének 1914. évre 200 K tiszteletdíjat szavaz meg és a folyóirat szerkesztéseért neki elismerését és köszönetét nyilvánítja.

Egyébb tárgy nem lévén napirenden, az elnök köszönetet mond a tagok érdeklődéséért és a közgyűlést berekeszti.

Kelt, mint fent.

Dr. Alapi Gyula
jegyző.

Köszeghi Sándor
elnök.

Levéltáraink köréből.

Miskolczy-Simon János. Munkás kezéből augusztus 13-án letette a tollat, felkötötte tiszti kardját, elbucsuzott családjától és rövid pár sorban bucsut vett tőlünk is e rövid szavakban: „Hosszú útra való elindulásom előtti napon szives Istenhozzádot küld.” Csakugyan hosszú útra indult. Elindult a becsület mezejére, hol a babérfák teremnek és a vérrózsák nyílnak. Nem tudta, hogy, ahova indul, onnan nem fog visszatérni soha, hogy a harcmezőn az első babérok egyike neki zöldül és a halál vérrózsáját az ő nemes homlokára is rácsókolja. Miskolczy-Simon János, a 16. népfölkelő ezred hadnagya és zászlóalj segédtisztje a Kulikov melletti csatában szeptember elsején ellenséges golyótól fején találva hősi halált halt. Ez egyszerű és immár az ismétlődésektől

megszokottá vált hirben mennyi fájdalom! A hadseregnek csak egy tisztje, egy a sok közül, aki nem tér vissza, de nekünk a kevés számú magyar levéltárosi karnak van okunk öt megsíratni és meggyászolni, aki fiatal évei ellenére az elsők közé küzdötte fel magát becsületes munkájával és rövid levéltárosi működése után felé fordult kartársai szeretete, ragaszkodása és bizalma. Mert ott küzdött a kar érdekeiért, munkát, fáradságot nem kímélve, miként utóbb a harcmezőn is, az elsők között, a csatasorban. Dolgozott, munkálkodott, fáradozott mindig a köznek, az egyetemes érdekeknek mindig alárendelve a magáét. Képzettsége és sokoldalú tudása, szép ivben lendülő irodalmi tevékenysége a siker és a pályáján való érvényesülés minden reménységével biztatták. Mindez a reménység és a mienk,

melyet az ő erős akaratához, nagy munkabíráshoz és munkaszeretetéhez, szerény, de mindamelllett markáns egyéniségéhez, egyenes és őszinte jelleméhez fűztünk: megsemmisült szeptember 1-én. A Törvényhatósági Levéltárosok Országos Egyesülete, melynek egyik alapítója, szervezője és érdemes főtitkára volt és e folyóirat, melyben nevével, mint a legbuzgóbb dolgozótársával annyiszor találkoztak olvasói: örökre bucsut vesz Miskolc-Simon János nevétől. De emlékezésünk elszáll a messze, vérrel és könnyel áztatott lengyel síkságra, egy jeltelen tömegsír felé, amelybe korán, tetterős férfikora legszebb virágában hanyatlott. És lelkünkre borul e földnek évszázados minden melankóliája, melyhez most már legjobbaink egyikének közülünk soha el nem muló emléke is fűződik, Miskolc-Simon Jánosé, akit igaz és nyílt szívvel gyászol meg a magyar levéltárosi kar, mint leghivebb pályatársat, munkás és tudományos embert, néhányan pedig, akik lelkéhez közelebb fértek: az önfeláldozó, igaz, jó barátot.

Miskolc-Simon János 1880. márc. 5. született Miskolcon, hol iskoláit is végezte. Majd jogot hallgatott és időnként érdeklődésből Borsodvármegye levéltárában dolgozott. Ekkor még az újságírói pályára készült, de a levéltárban levő történelmi anyag felkeltette érdeklődését és a levéltárnoki pályán maradt. A nemzeti ellenállás idején a vármegye királyi biztosától nem fogadta el a kinevezést és 1906. július 4-én lett allevéltárnok Borsodvármegyénél. 1909-ben Nógrádvármegye főlevéltárosává nevezetett ki és Balassagyarmat társas életében tevékeny működést fejtett ki. Jegyzője volt a Nógrádmegyei Közművelődési Egyesületnek és szerkesztette a Nógrádmegyei c. politikai lapot. Főleg az ő buzgalmának köszönhető a Törvényhatósági Levéltárosok Országos Egyesületének megalakulása, mely főtitkárává választotta. E tisztében fáradhatlan tevékenységet fejtett ki. A Levéltárosok Lapjának egyik leghivebb dolgozótársa volt és ott jelentek meg: Nógrádmegye címere, a Miskolczi Bodnár, Miskolc-Simon, a Losonci Gyürky, Hanzély, Mikszáth, Kisjeszeni Jeszenszky, Laskóczy Laskóczy és A magyar nemesség című dolgozatai. 1912-ben az országos levéltári fogalmazói vizsgát szép sikerrel állta ki. Feleségével Kovács Sarolta Margit zongoraművésznővel boldog és példás családi életet élt és házasságukból két leánygyermek született. Munkái: versek, elbeszélések (kötetekben is összegyűjtve), továbbá Cimeres levelek és pecsétek Nógrádmegye levéltárában. Szakdolgozatai a Turul és a Levéltárosok Lapja 1911—1914. évi folyamában

A háboru és a levéltárosi kar. A vármegyei törvényhatóságok tisztviselői karát a

közigazgatás államosításának beláthatlan fontosságú reformja foglalkoztatta, mikor délen, a nagyszláv álmok egyik főfészkében gyilkos merényletnek esett áldozatul országunk leendő királya és felesége. Egy hónapi idő telt el feszült és kínos várakozásban. Mindenki élt még egy sugara a reménységnek, hogy ennek a borzalmas gáztettnek megtorlását nem kell a fegyverekre bízni. Sajnos, a Balkán erkölcsi felfogása merőben eltérő a kulturnépek felfogásától és monarchiánk a kívánt elégtételt nem kapván meg, annak megszerzését hatalmi eszközökre bízta. A háboru elkerülhetlenné vált és 1914. augusztus első napjai óta folyik. A király első parancsára már százezrek siettek fegyvert fogni hazánk és kulturánk védelmére. A mi szűkebb családnak, a törvényhatósági levéltárosi kar is teljesítette kötelességét, karunk számos tagja vonult be katonai szolgálatra s a legelső ütközetek egyike máris igen súlyos áldozatot követelt tőlünk: *Miskolc-Simon* János népf. tiszt, Nógrádvármegye főlevéltárnoka, egyesületünk érdemes főtitkára, s a magyar levéltárosi kar egyik legértékesebb tagja hősi halált halt szeptember 1-én az északi harctéren. *Tar* Zoltán Ugocsavármegye főlevéltárosa, népfelkelő főhadnagy súlyos sebbel jött haza a háborúból, melyből azonban szerencsésen felépült. *Sümeghy* Dezső, Csanádvármegye főlevéltárosát, ki 16 ütközetben vett részt, a megsebesülésnél is súlyosabb baj érte: vérhaszt kapott és e komoly bajban sokáig szenvedett, míg visszanyerte egészségét. A harctéren vannak kartársaink közül: *Antalóczy* Nándor Békésvármegye, *Horsia* Livius Szebenmegye főlevéltárosa is, kik népfelkelő főhadnagyokká léptek elő időközben, dr. *Molnár* István Baranyamegye főlevéltárosa *Szabó* Vendel Mosonmegye főlevéltárosa és *Kiss* Kálmán Fogarasmegye allevéltárosa. Bizonyára többen is bevonultak hadi szolgálatra az időközi sorozások következtében az ifjabb generációból és egyik közigazgatási szaklap szerint 22 levéltáros teljesít katonai szolgálatot, erről tiszta képet azonban csak a háboru végén nyerhetünk.

A vármegyei levéltárak vizsgálata. Megemlékeztünk a belügyminisztériumnak, arról — a levéltárosok és a levéltárak szempontjából — üdvös intézkedéséről, mellyel a

vármegyei levéltárak helyszíni vizsgálatát elrendelte. Dr. Komáromy András országos levéltárnok eddig levéltárainknak majdnem felét (az év végéig 22 levéltárat) látogatta meg és észleleteiről közvetlenül a miniszternek tett jelentést. Alkalmunk volt ez ügyben a miniszter megbízottjával beszélgetést folytatni, melyből az általános benyomásokat közölhetjük. Ezek mindenben megerősítik az erről a tárgyról a Levéltárosok Lapjában megírtakat. A miniszteri kiküldött több levéltárat kifogástalan rendben talált, melyekben úgy az elhelyezés, mint az anyag elrendezése szempontjából és a kezelést illetően is példás rend uralkodik. Sajnos azonban, talált (különösen egyes erdélyrészi vármegyékben) elhanyagolt levéltárakat, melyekkel az illető vármegyék soha nem törődtek és a levéltári anyag kezelése ma is a lehető legmostohább. A belügyminiszter utasítani fogja e vármegyéket, hogy levéltáraik részére záros határidőn belül tisztességes helyiségekről gondoskodják és arra kötelezi, hogy azokban az iratok elhelyezése azok elpusztulásának veszélye nélkül történhessenek meg. Mi is tudunk ezekről a dolgokról, melyekre rá is mutattunk. A helyszíni vizsgálatok, melyek igen sok helyen megfogják könnyíteni a levéltáros helyzetét, a levéltárak szempontjából a lehető legfontosabbak, mert a vármegyék be fogják látni, hogy ezzel törődnek és törödniük kell, ami meg fogja, — ha egy csapásra nem is, — de lassankint szüntetni a régi patriarkális (tegyük hozzá: kevéssé európai) felfogást, mely a levéltárakat ócska papirosok tárházának tekintette és melynek — mint ezt hivatalos megállapításokból látjuk — tekinti is. A közmiveltetés mai fokán ezt eltérni nem lehet, s ha vannak vármegyék — mindig tisztelet a kivételeknek —, melyek kincseiket nem becsülik meg, azokat erre erőteljesebb rendszabályokkal is lehet erre kényszeríteni és állandó felügyelet alatt tartani: szóval a törvényhatósági levéltárakat állami ellenőrzés és felügyelet alá helyezni.

Az Országos Levéltár köréből. Az Országos Levéltár körében erősen folytak a költözést előkészítő munkálatok, azonban a kitört háború ezt is megzavarta; az Országos Levéltár két nagymunkásságu tagja dr. Iványi Béla és Baranyai Béla fogalmazók hadba vo-

nultak. Időközben dr. Iványi Béla levéltári fogalmazót, a Magyar Történelmi Társulat titkárát, kinek tudományos körökben jóhangzásu neve és munkássága szélteben ismeretes, a király a debreceni egyetem kánonjogi tanszékére egyetemi tanárrá nevezte ki és így az Országos Levéltár kötelékéből e kitüntető kinevezés révén meg fog válni.

Levéltár rendezés. Megemlékeztünk arról, hogy Komárom vármegye levéltára rendezés előtt áll és közöltük a dr. Alapi Gyula főlevéltárnok által kidolgozott levéltár rendezési tervet. Ezt a vármegye törvényhatósága jóváhagyva, 1914 július havában kezdődött el a levéltár rendezési munkája, mely október végeig tartott és a téli hónapokban szünetelt, mert a levéltári repozitórium nem fűthető. A levéltárból a vármegye körülbelül 30000 kötetet számláló könyvtára a komáromi kulturházba költözvén át 1914 július—augusztus havában, a levéltárban tatarozási és takarítási munkálatok folytak pár hétig, azután a régi közgyűlési anyag (1619-től), az anyakönyvek (1828-tól), a családtörténeti anyag, az alkotmánytalan korszak iratai, a gyámpénztári és számvevőségi könyvek és iratok és az alispáni iratok (1867—1904) került eddig az évtizedes portól kitisztogatva kijelölt új helyére. A munkálathoz a vármegye alispánja három munkaerőt bocsátott a levéltár rendelkezésére, erre intelligensebb középiskolai tanulókat alkalmazott a főlevéltárnok, kikkel rendszeresen és kifogástalanul folyt a munka. Az iratesomók mind (kézi nyomdával) nyomtatott feliratokkal vannak ellátva, mi az áttekintést könnyűvé teszi. A vármegye levéltárára nagy gondot fordít és a levéltáros törekvését megértéssel és elismeréssel támogatja. A rendezés tárgyában hozott határozatából a következőket közöljük:

A törvényhatósági bizottsági közgyűlés örömmel veszi tudomásul, hogy a vármegyének történelmi emlékekben oly gazdag okmánytára, a vármegyei levéltár, nagybecsű anyagához méltó, szakszerű és célszerű kezelést biztosító rendezést nyert, mi által a vármegyei levéltár anyaga a tudományos kutatás részére hozzáférhetővé és felhasználhatóvá tétetett, valamint örömmel veszi tudomásul a bizottsági közgyűlés azt is, hogy a rendezés alkalmával nagyérdekű, a történetírás szempontjából fontos,

már elveszettnek hitt iratok feltalálták és a történelem számára megmentettek (Kiselejtezett XVIII. sz. közgyűlési akták. Szerk.). Miután a főlevéltárnok által teljesített, rendkívüli erőmegfeszítést igénylő rendezési munka folytán a levéltár korábbi rendezetlen állapotából a legjobban rendezett levéltárak színvonalára emelkedett és mivel a törvényhatósági bizottsági közgyűlés teljes tudatában van a főlevéltárnok által teljesített rendezési munka rendkívül nagy és fáradtságos voltának, ezért dr. Alapi Gyula vármegyei főlevéltárnoknak a vármegyei levéltár rendezésével kifejtett ügybuzgalmáért a hivatalos kötelességet messzire túlhaladó, önzetlen munkájáért legteljesebb elismerését és köszönetét nyilvánítja.

Miniszteri elismerés. A m. kir. belügyminiszter *Herendi* Józsefnek, Jásznagykunszolnok vármegye főlevéltárosának az őrizetére bízott levéltárban a miniszter kiküldötté által talált rend és eredményes működéséért elismerését fejezte ki. Jóleső érzéssel közöljük e hirt, mert bizonyára növelni fogja a levéltárosi kar ambícióit, amely eddig nem volt elkényeztetve ilyen magas helyről jövő elismerésekkel.

Helyszíni vizsgálat. *Komáromy* András dr. országos levéltárnok a Borsodvármegye levéltárában tartott helyszíni vizsgálat alkalmával mindent példás rendben talált és dr. *Magasházy* Béla főlevéltáros, valamint *Szücs* Béla allelevéltárosnak az ott észleltekről nagy elismeréssel nyilatkozott.

Üres főlevéltárosi állás. A múlt év május havában Zalavármegyénél nyugdíjazás folytán megüresedett főlevéltárosi állás, mint Zalavármegye alispánjától értesülünk, még ez idő szerint betöltve nincsen.

Megsemmisített magyar nemesség. Körülbelül 10 évvel ezelőtt történt, hogy a belügyminiszteriumban arra jöttek rá, hogy egy magát lovag Mildenbergnek nevező Müller nevű cseh szélhamos, régi okmányokat koholt és hamisított. A koholt és hamisított okmányokat azután Müller a vármegyei levéltárakba csempészte be s azokról hiteles másolatokat vett ki a levéltárnokoktól. Az ilyen hiteles másolatok alapján (melyekről a tárgyalások során a hamisság és koholtság természetesen már nem volt megállapítható) néhány vármegye alispánja külföldi honosok magyar nemességét

bizonyította. A Müller által hamisított s azután a trencsénvármegyei levéltárba becsempészett okmányoknak kiadványai Radványi (Gebauer) Miklós volt Trencsén vármegyei allelevéltárnok által kiállított másolatai alapján a többek között Koczián Károly prágai lakos nagykereskedő magyar nemességét és „Blasóczi“ előnevét is elismerte a belügyminiszter. Midőn a hamisítások kiderültek s Müller Alajost Prágában több évi börtönbüntetésre ítélték, Müller Alajos bűnügyéből kifolyólag a belügyminiszter Koczián Károly nemesi ügyét is felülvizsgálta és kiderítette, hogy Koczián Károlyt a magyar nemesség és a „Blasóczi“ előnévhez való jog nem illeti meg s ennél fogva úgy Koczián Károly jelenleg bécsi lakos, mint törvényes leszármazói a magyar nemesség és a „Blasóczi“ előnév viselésétől eltiltattak.

† **Koncz Antal.** *Koncz Antal* nyugalmazott városi főlevéltáros Szegeden 82 éves korában 1914 november havában elhunyt. Mint tizenhat éves ifju résztvett a szabadságharcban és a branyicskai ütközetben kitüntették, örmeszterré léptetvén elő. Negyvenhat évig állott Szeged város szolgálatában.

Nyugalomban. *Baresay* János, Brassó vármegye főlevéltárosa, 32 évi szolgálat után nyugalomba vonult. Baresay 1881. óta állott Brassóvármegye szolgálatában, tehát az 1883. I. t.-c. előtt és ő volt az egyedüli, aki képesítését nem az előírt szakvizsga letételével szerzte meg, hanem régi szolgálata alapján.

† **Bittó Károly.** A régi levéltárosi gárda egyik tagja hunyt el *Bittó* Károly kartársunk személyében, kinek haláláról az alábbi gyászjelentést vettük:

Aradvármegye tisztikara mély fájdalommal tudatja, hogy *Bittó Károly*, Aradvármegye nyugalmazott levéltárnoka, folyó hó 7-én meghalt. Hült teteme folyó hó 9-én délután 3 órakor fog a Rákóczi-utca 21. szám alatti gyászházból örök nyugalomra kísértetni. Nyugodjék békében! Arad, 1914. évi december hó 7-én.

Előadói kinevezés. *Alexich* Bogolyub torontálvármegyei főlevéltárost a nagybecskereki közigazgatási tanfolyam előadójává nevezte ki a belügyminiszter. Tudtunkkal ez az első eset, hogy a levéltárosi kart belevonják a közigazgatási tanfolyamok előadói körébe, hol értékes szolgálatot teljesíthetnek, az anyakönyvvezetés

és az irattárkezelési rendszerek gyakorlati ismertetésével.

A levéltárosok irói munkássága. Összeállítani óhajtjuk a köztörvényhatóságok levéltáraitra vonatkozó munkák és dolgozatok, valamint a törvényhatósági levéltárosok irói működésére vonatkozó bibliografiát. Hogy ez a munkálat lehető teljes legyen, felkérjük összes kartársainkat, hogy a levéltáraikra vonatkozó irodalmi repertórium és dolgozataik kimerítő címeinek összeállítását küldjék be a *Levéltárosok Lapja* szerkesztőségéhez, hogy közlésünk pontos és — főleg — teljes legyen.

In memoriam. A háboru által követelt súlyos áldozatokból minden társadalmi osztály kiveszi részét. A magyar genealogiai irodalom is egyik értékes munkatársát gyászolja dr. Mihályfalvi *Forgon* Mihály királyhalmeci ügyvéd személyében, ki legszebb korában és munkabírása teljében az északi harctéren halt hősi halált. Nevét kitűnő munkája: Gömör Kis Hont vármegyék nemes családjai örzi meg genealogiai irodalmunkban.

Hibaigazítás. A Latkóczy Latkóczy családról közölt cikkünk nemzedékrendét hiányosan adtuk ki, melyet ezekben igazítunk helyre: Latkóczy *Latkóczy* Imre államtitkár és neje sz. Kaposmérői és Kisdozoni Mérei Adél leányai és pedig: Irén dr. *Krencsey* Géza, Etelka pedig *Majthényi* Géza p. ü. min. titkár felesége.

A vármegyei levéltárak selejtezése. Még a Vármegyei Ügyviteli Szabályzat (236. §.) ígérte az egyöntetű selejtezési szabályzat kibocsátását és készült is egy szabályzat tervezet az Országos Levéltárban, de ez az Illésy féle elaborátum nem felelt meg a gyakorlat követelményeinek. Tényleg a nehéz feladatok egyike ily egységes szabályzat megalkotása abból az egyszerű okból, mert minden vármegye levéltári anyagának összetétele más. Egy ujonnan alkotandó selejtezési szabályrendelet csak az újabbkori anyagra vonatkozhatik és régiből csak a megtartandók taxatív felsorolására szorítkozhatik. Szolgálatot tennének levéltáros kartársaink, ha levéltáraik selejtezését ismertetnék folyóiratunkban.

Irodalom.

A Trencsén vármegyei Múzeum Egyesület Értesítője. Szerkesztik Brancsik Károly dr. kir. tanácsos, muzeumi igazgató, Otrók Mihály egyesületi titkár. Trencsén, 1914. 4°. 2 + 173 lap. Gansel Lipót kny. — Ez a kötet a Magyar Történelmi Társulat 1914. év nyarán Trencsén-Teplicen megtartatni szándékozott vándorgyűlése számára készült. Érdekes tartalmából kiemeljük dr. Brancsik Károlynak pecsétismertetését Trencsénmegye néhány községéről, ezek közül Beczkoét, mely középkori. — Értékes dolgozat *Pázmány* Lajos, Trencsén vármegye főlevéltárosáé: Trencsén vármegye levéltárában őrzött címeres nemeslevelek; összesen 54 címeres nemesítő levelet közöl pontos címerleirással, 21 címert pedig ábrázolva is bemutat; a közléssel genealogiai irodalmunknak jó szolgálatot tett Pázmány. Otrók Mihály Mária királynénak 1528. aug. 14-én Sopronban kelt eredeti német nyelvű levelét közli. Dr. Iványi Béla: Vázlatok Trencsén város multjából, trencsényi levéltári kutatásaiból gyűjtött adatok mozaikjából vonzó és érdekes képet állít össze, melyet élvezettel és tanulsággal lapozhatnak a történet kedvelői.

Folyóiratok szemléje.

A **Turul** 1914. évi 2. füzeteiben Fraknói Vilmosnak: Hunyadi János származása és a vajdahunyadi freskók c. értekezése nyitja meg, Wertner Mór: kihaltak-e az Árpádok 1301-ben dolgozatát folytatja, Miskolczy-Simon János, Nógrádvármegye főlevéltárosa A Széchenyi Szabó család c. alapos dolgozatában a Széchenyi grófi család valódi eredetét mutatja ki, Benkő Imre a Dubraviczky család története címen a család monografiáját kezdi el. A vegyes közleményekben Holub József Tolnavármegye pecsétjéről értekezik, Bártfai Szabó László Váradi Mihály családkönyvét, dr. Iványi Béla pedig Fogaras vidéke nemeseinek 1637. évi összeírását ismerteti. Kiseb közlések zárják be a füzetet.

A **Századok** f. é. 6. számában Divéky Adorján: Zsigmond lengyel herceg II. Ulászló udvarában c. tanulmányát kezdi el, Lukinich

Imre Egy erdélyi kereskedelmi társaság terve 1703-ból címen gazdaságtörténeti értekezést közöl, Pelz Béla: A hainburgi béketárgyalások 1621-ben című dolgozatát kezdi meg, Vonház István pedig befejezi A szatmármegyei német telepítésről szóló tanulmányát. Könyvbírálatok és vegyes közléseken kívül Hellebranth Árpád értékes repertóriumát adja: A magyar történeti irodalom 1913-ban. — A 7—8. számban Karácsonyi Jánosnak A moldvai csángók eredete c. tanulmányát olvassuk; Divéky Adorján és Pelz Béla befejezik fennebb említett dolgozataikat, Ellend József: A sárospataki főiskola egy évszázaddal ezelőtt c. kulturtörténeti értekezését kezdi meg. Könyvek ismertetése és kisebb rovatok töltik ki ezentul a füzet tartalmát. — A 9—10. számát Fest Aladár Halászat és állattenyésztés a középkori Fiumében c. gazdaságtört. dolgozata vezeti be, Barabás Samu két hamis Frangepán oklevél ismertetését adja, Ellend József már említett dolgozatát fejezi be. Majd könyvkritikák és kisebb közlések zárják be a füzetet.

Adalékok Zemplénavármegye Történetéhez 1914. évi 2. száma *Dongó Gyárfás Géza* kartársunk szerkesztésében *Soós Elemér* tollából A tokaji vár története c. dolgozatot olvassuk, *Kemény Lajos Kassa* város levéltárának zempléni vonatkozásait ismerteti, *Lehoczky Stenmatographia*ja zempléni vonatkozásait újból közli, *Gagyhi Károly*: Szemelvények Olaszliszka ref. egyházának leveles almáriumból címen XVII—XVIII. sz. okiratokat közöl. A szerkesztő pedig nem kevesebb mint husz cikket, közlést, ismertetést nyújt a füzetben.

A **Családtörténeti Jegyzetek** genealogiai folyóirat 4. füzeté *Daróczy Zoltántól* a *Balassa, Csoma Józseftől* a *Gyárfás, Mocsáry Istvántól* a *Horváth-Bugarin* alias *Milojkovic*s, *Benkó Imrétől* a *Mészöly* család leszármazását ismerteti, tárcarovatában a *Neczpáli Justh* családnev eredetével foglalkozik *dr. Wertner Mór*. — Az 5. füzetben *Makay Dezső* az *Issebori Dely, Kenessey Pongrác* a *Kenessei Kenessey, Csoma József* a *Váczy* családok történetét nyújtja nemzedékrendekkel, a tárcában *Benkó Imre*

érdekes közlését olvassuk a jobbágy reverzáli-sokról, a szerkesztő pedig a kalocsai székeskáptalan levéltárában őrzött armálisok és nemesi bizonyítványok regestáit nyújtja. — A 6. füzetben *Csoma Józseftől* a *Botgál* és *Lipthay* alias *Faragó, Tunyogi Szücs Lajostól* a *Szilágyszegi Dienes, Zombory Gézától* a *Fórván, Benkó Imrétől* a *Képes* alias *Szabó, Bacsák Gyulától* a *Petőcz, ifj. Hellebranth Kálmán* szerkesztő tollából pedig a *Bocsári Svastits* család történetét és nemzedékrendeit olvassuk; a tárcarovat *dr. Wertner Mór* helyreigazításait közli a *Szentmiklósi* és *Óvári Pongrácz* család nemzedékrendéhez; *dr. Rédeki István Kossuth* egy kiadatlan levelével kapcsolatban a *Kossuth* család nemzedékrendét helyesbíti, *dr. Kárfy Ödön* pedig két XVI. századi oklevél hamisító ellen folytatott érdekes bünvádi pert ismertet, *Mocsáry István* közli *Vámosy István* végrendeletét (1601) és *Sárközy Imre* a *Goszthony* család leszármazását igazítja helyre.

A **Komárom** *dr. Alapi Gyula* szerkesztésében megjelent 1914. évi 2—3. számában a szerkesztő tollából *Brigetio* c. ókori tört. tanulmány folytatását, *Sörös Pongráctól*, a *Pannonhalmi sz. Benedek* rend főlevéltárosától: *Pannonhalma contra Matkovich* c. dolgozat befejező részét olvassuk, *dr. Edelényi Szabó Dénes* folytatja *Komárommegye* népessége 1715—1910 c. népmozgalmi tanulmánya közlését, *dr. Alapi Gyula Komáromvármegye* levéltárának mohácsi vész előtti okleveleiből közli a XIV. századi anyagot, összesen 14 oklevelet. A füzetet kisebb közlések fejezik be.

Szakkérdések és körövények.

Ez a rovat kartársainknak, kik egyesületünk tagjai, továbbá a *Levéltárosok Lapja* előfizetői részére díjtalanul áll rendelkezésre szakkérdések megvitatására.

A körövények közzétételéért öt sorig minimális díj, 2 K küldendő be a szerkesztőséghez.

A nemes *Fehérváry* családról keresünk adatokat: *Abauj, Bereg, Borsod, Ugoesa, Ung* és *Zemplénavármegyekben* lakhatott a család, melynek több tagja református lelkész is volt. A család címere: egyenes pajzsban álló kivont kardot tartó oroszlán. Sisakdisz: királyi koronából nővő, mellét tőpő pelikán. Értesítéseket a szerkesztőséghez kérünk.

Névmutató

a Levéltárosok Lapja 1914. évi II. évfolyamához.

- A**bensberger 25.
Absolon 64.
Adalékok Zemplénnvármegye Történetéhez 23, 82.
Adonyi 45.
Agárdy 25.
Akoch 25.
Alapi Gyula dr. 5, 28, 33, 52, 64, 68, 75, 76, 77, 79, 80.
Albini 15.
Áldásy 24.
Alexich Bogolyub 80.
Ambró 25.
Ambrózy 16, 44.
Anxter 66, 68.
Antal (Pogony-Tomasóci és Kisenyiri) 28.
Antalóczy Nándor 78.
Aranyossy (Aranyosi) 1, 2, 3, 4, 5.
Árky 25.
Árvay 53.
Asztalos 4, 5.
- B**agi 12.
Balassa gróf 13.
Balássovics 12.
Balogh 24, 58.
Bánhidý 51.
Baranovich 36.
Bárány 23.
Baranyai Béla 79.
Barcsay János 80.
Barna János 51.
Bartholomeides 15, 16, 19.
Báthy József 65.
Begovics (Horváth) 41.
Beksics 34.
Benzur 16.
Benkó 24.
Beöthy Zsolt 67.
Beöthy (Bessenyei) 64.
Beöthy (Szlováni) 63—68.
Berzeviczy Albert 67, 74, 75, 77.
Berzeviczy 34.
Bethlen (Íktári) 20.
Bitó 59.
Bittó Károly 80.
Blim 26.
Bobrovnik (Bobrovnyk) 73.
Bocz 37.
Boden 16.
Bodiczky 16.
Bognár 5.
Borsodvármegye levéltára 51, 78.
Bos 16.
Both (Bajnai) 5.
- Botyán 50, 51.
Böjti 63, 65.
Böjthy 64.
Brancsik 81.
Budapesti Hírlap 67.
Burgstaller 24.
- C**araba 61.
Chelie 40.
Chery (Csery) 36.
Clemens (Kelemen) 63.
Cohlacz 50.
Concha Győző 33, 34.
Csáky gróf 5.
Családtörténeti Jegyzetek 27, 82.
Családtörténeti Lapok 27, 52.
Csányi (Csányi) 5.
Csaplovits (Jaszenovai) 5.
Csapody 13.
Csathy 60.
Csávossy báró (Csávosi és Bobdai) 68.
Csehy 57.
Csejthey 4, 5.
Csepy (Várbogyai) 63.
Csenke 19.
Cserebó 42.
Cserkúti Adolf 26.
Csernyánszky 16.
Csery 36.
Csikány 54.
Csoma József 20, 24, 32.
Csontffy 59.
Csorba (Alsóborsai) 5.
Czakó 2.
Czina 1.
Czobor 3.
- D**ékán 11.
Dersffy (Szerdahelyi) 3.
Dimjén (Ábrahámfalvi) 25.
Dlholutzky 45.
Domonkos 65.
Dongó Gyárfás Géza 28, 82.
Draskóczy 15.
Dricskey 42.
Dubovszky 15.
Durandus de Hlucsin 57, 58.
Dzian 62.
- E**bergényi 6.
Edelényi 64.
Egry 6.
Egyed 6.
Egyedy 16, 19.

Ehrenhold 7.
Eliásy 6.
Ember 54.
Erdegh 6.
Eördögh 6.
Eördögh (de Lászlófalva) 7.
Eöry 65.
Ernolth 7.
Ernhold 7.
Ernyey (de Felsőköröskény) 7.
Eskütt 7.
Esterházy gróf 53.
Esze 20.

Fábián 38.
Fabiani 56.
Fabritius (Fabriczius) 7, 16.
Fáncsy 7, 8.
Farkas 8.
Fehérvár 82.
Fehérvár (de Székesfehérvár) 8.
Feja (Nagyrákói) 43.
Fejérpatak (de Kelecsén) 8, 24.
Fejérvármegye levéltára 51.
Fekecs 8, 9.
Fekete 9.
Ferber 63, 64, 66, 68.
Ferenczy 9, 40.
Filó 9.
Finta (de Pókaháza) 9.
Fischer 44.
Fitos Márton 50.
Fleischoker (Fleischhacker) 9, 10.
Floriansics 10.
Fodor 10.
Fogass 10.
Folkusházy 45.
Forgon Mihály 81.
Földes 19.
Földessy 10.
Förster Jenő dr. 28.
Frenyó 17.
Frideczky 10, 11.
Fülep 68.
Fülöp 11, 65.
Füstér 4, 5.

Gaal 11.
Gaborec 57.
Gach (Gacho) 11.
Gach (Gahovics) 11.
Gál 11.
Gárdonyi Albert dr. 22, 26.
Gáspárdy 12.
Géczy 12.
Gedlicska 56.
Gellérth 12.
Gelo 12.
Gentry 33.

Gerengay 17, 19.
Gersich 12.
Gesztthe 42.
Ghyczy 12.
Glósz 12.
Godor 12.
Gosztényi 12.
Gosztihonyi 13.
Gozsdu Elek 26.
Grajczár 13.
Gregorovics 13.
Greguss 67.
Gresko 13.
Groff 13.
Grossmied 34.
Gulácsy (Gulácsi) 44.
Gulik 13.
Gulyás 19.
Gunda 13.
Guth 50.
Günther 15.
Gyárffás 14.
Gyarmathy 14.
Gyepes 14.
Gyurák 14.

Hadik 35.
Hafferung 16.
Hagara 35.
Hajas alias Juhász 59.
Hajdó (Szentléleki) 25.
Hajnal 42.
Hajossy 35.
Hajszky 36.
Haláchy 46, 73, 74.
Halácsy 36.
Halassy 12.
Halász 36.
Haluss 37.
Hanák 37.
Hangyás 37.
Hanzély 50.
Hantzelius 50.
Harduch 1.
Harmos 19, 50, 51.
Hassen 16.
Havanda 39.
Hávor 37.
Hávorka 37.
Hazucha 37.
Héder 38.
Heinzelius 50.
Hellebranth Kálmán 27.
Hellesy 11.
Hencz 38.
Hencze 38.
Hideghéthy 38.
Hikker 66.
Hlatty 39.

- Hlavna (Hlavnya) 39.
 Hodiky 39.
 Hodossy 39.
 Holló 40.
 Hollósy 2.
 Hollósy-Somogyi 3.
 Hoppel 4.
 Horecsny 40.
 Horn 68.
 Hornyánszky 15.
 Horsia Livius 78.
 Horváth 40, 41, 42.
 Horváthy 45.
 Hosszay (Hosszu) 42.
 Hrabovszky 42.
 Hudoba 45.
 Hulak 39, 42.
 Hunyady 42.
 Huszágh 18, 19.
 Huszár 17, 42, 43.
 Huzó 37.
 Hvorecsny 40.
 Hyross 39.
- Illés 54.**
 Illésházy 36.
 Inczedy Lajos 65.
 Ivanics 54.
 Ivány de Királyfiakarcsa 54.
 Iványi Béla dr. 79, 81.
 Iványi 54.
 Izery 55.
 Izsák 55.
 Jabloniczky 35.
 Jaczkovics 13, 55.
 Jaklin 55.
 Jámbor (Kisjeszeni) 43, 44.
 Jancsovics 55.
 Jankovics 55.
 Janovich 55.
 Jánoky 55.
 Jarolics 55.
 Jaross 56.
 Jásznagykun-Szolnokmegye levéltára 80.
 Jászay 56.
 Jávorka 56.
 Jedlicska 56, 57.
 Jelen 57.
 Jelenek de Hlucsin 57.
 Jelenffy 57, 58.
 Jeszenák 58.
 Jeszenovszky de Jeszenov 58.
 Jeszenszky (Kisjeszeni) 43, 44, 45, 46, 58.
 Jeszenszky de Nagyjeszen et in Folkusfalva 58.
 Jezsovics 16, 19.
 Jókai 65, 66.
 Jókai Egyesület 67.
 Jókuthy de Szomorfalva 58, 59.
- Jucha 59.
 Juhász 59.
 Justh de Nécspál 51, 59.
- Kajan 59.**
 Kajdácsy (Kajdocsy) 59.
 Kalamenovich 60.
 Kalicza (Felsőtópai) 63, 65.
 Kalina 60.
 Kalinay 60.
 Kállay 51.
 Kálmán 60.
 Kalmár 18.
 Kántor 61.
 Kányay 6.
 Karaba 61.
 Karácsonyi 24.
 Karasz 61.
 Kárász 61.
 Kardhordó 61.
 Kardos de Kardosvaszka 61, 62.
 Károlyi gróf 24.
 Karpe 16.
 Kassay 54.
 Kaszner 19.
 Katona 4, 5.
 Kattos 62.
 Keék (Nagymegyeri) 2.
 Kelecsényi 40, 62.
 Kelemen 63.
 Kempelen Béla 23, 24, 25, 27, 58, 68.
 Kemény Lajos 50.
 Kende Péter (Kölcsei) 74, 75, 77.
 Kenyезey 40.
 Keresztes (Előtejadi) 5.
 Keszeg 2.
 Kisfaludy Társaság 65, 67.
 Kiss Ferenc 4.
 Kiss Kálmán 78.
 Kiss 38, 63.
 Klokner 38, 39.
 Kmeth 55.
 Kóczán (Kótzán) 72.
 Koczmán 12.
 Koczián (Blasóczi) 80.
 Kóczy 41.
 Kollár 41.
 Komárom 28, 52, 82.
 Komárom sz. kir. város levéltára 23.
 Komáromvármegye levéltára 79.
 Komáromy András 22, 24, 51, 79.
 Koncz Antal 80.
 Kóssa 4.
 Kostenszky 54.
 Kosztolányi 39, 57.
 Kotsy (Horváth) 41.
 Kovács 65, 66, 68.
 Kovácsy 5.

- Kozma (Leveldi) 44.
 Körösi 72.
 Körösvények (Szakkérdések) 28, 52, 82.
 Kőszegi 24, 74, 75, 77.
 Közigazgatás államosítása 47.
 Közlemények Szepesvármegye Multjából 28.
 Krenesey 81.
 Kreuchel 50.
 Kun (Kozmai) 19.
- L**
 Laky 2.
 Lándor 72.
 Latkóczy (Latkóczi) 53, 54, 81.
 Láng 34.
 Latinovics (Borsodi) 5.
 Lenck 44.
 Lendvay 24.
 Levéltárak selejtezése 81.
 Levéltárosok címe 50.
 Levéltárosok illetményei 48.
 Levéltárosok irói munkássága 81.
 Levéltárosok a közig. államosításában 74.
 Levéltárosok továbbképzése 70.
 Libertiny 45.
 Lipkay Artur 22.
 Lipóth (Zovádi) 1, 2.
 Liphay 16.
 Liszy 6.
 Lovcsányi 44.
 Lökös 1.
 Ludervay 39.
- M**
 Madách 17.
 Madary 63.
 Madya 43.
 Magyar Genealogiai és Heraldikai Társaság 76.
 Magyar Nemes Családok 24, 25.
 Magyar nemesség 29.
 Magyar Nemzeti Esetkönyv 24.
 Magyar Tudományos Akadémia 67, 69.
 Magyarország Cimeres Könyve 5, 23, 24, 25.
 Major 14.
 Majthényi 81.
 Marczibányi 51.
 Marchott 41.
 Mária Terézia rend 31.
 Marschal 19.
 Marsinay 62.
 Márton 72.
 Maszlak 35.
 Mátéffy 54.
 Matolay 18.
 Matula 18.
 Mátyás főherceg 2.
 Matyasovics 43.
 Mauks (Farkasfalvi) 19.
 Mayerhoffer 68.
 Menzel 5.
- Mérey (Kaposmérői) 81.**
 Mézes 54.
 Mikszády 18.
 Mikszáth 14, 15, 16, 17, 18.
 Mildenberg 80.
 Miskolczy-Simon János 19, 20, 35, 46, 54, 74, 75, 76, 77.
 Mixadt (Mixát) 15, 16, 17, 18.
 Mocsáry 14, 15.
 Mohy 1.
 Molnár Géza 74, 75, 76, 77.
 Molnár István dr. 75, 77, 78.
 Morovics 52.
 Mumhart 45.
 Müller 80.
- N**
 Nádasdy gróf 66.
 Nagy 19, 45.
 Nagy de Ocsa 2.
 Nagy Iván 24, 53, 63, 64, 68.
 Návay 51.
 Nehéz 42.
 Nemesség-hirdetés a vármegyénél 23.
 Nemesovics 36.
 Nemesovai 2.
 Németh 45.
 Nozsár 39.
 Novothy 62.
- O**
 Olenik 6.
 Onelly gróf 39.
 Onody 72.
 Orbán 42.
 Ordódy 38, 39.
 Orosz 24.
 Országos Levéltár 22, 76, 79.
 Országos levéltári fogalmazói vizsga 50.
 Osváth Lajos 74, 75, 76, 77.
 Osztroka 19.
 Otrók Mihály 81.
 Ottlik 39.
- P**
 Pakot (Szentléleki) 25.
 Páffy gróf 3, 33.
 Panyik-Tóth Demeter dr. 49.
 Pásztóhi 20.
 Paulovitz de Kisjeszen 45, 58.
 Paulovics (Kisjeszeni) 43, 44.
 Pavlovits (Jánbor) 46.
 Pázmándy (Szomori és Somodori) 63.
 Pázmány Danó 22.
 Pázmány Lajos 81.
 Péchy 45.
 Peörnie (Pörnye), Martosi 20.
 Pethe 1.
 Petkovics 9.
 Pettkó 24.
 Piatrovics 43.

- Pinka 59.
 Plachy 45.
 Platthy 16.
 Podhorszky 45.
 Podmaniczky 45, 46.
 Polner 9.
 Pongrácz 45, 58.
 Prónay 16, 54.
 Puha 4.
- R**adecius (Radez) 2.
 Radics (Cseh) Vendel 21, 50.
 Radványi (Gebauer) 80.
 Radvánszky 16.
 Rákosi 67, 68.
 Rakovszky (Nagyrákói) 43.
 Ráth Károly 23.
 Ravasz 56, 57.
 Rexa Dezső 70, 72.
 Rezik 15.
 Romhányi János 14, 46, 63, 74
 Rötth (Gadóczi) 63.
- S**ándor (Szlavnicai) 40.
 Sándor Imre 20, 24.
 Sándor János 74, 75.
 Sárkány (Nagyszeghi) 63.
 Sárny 63.
 Schleicher 45.
 Schmoll 54.
 Schulek 15.
 Sebők 62.
 Semsey 15.
 Sennyey báró 31.
 Siebmacher 64.
 Simetty 44
 Simkovics 43, 44.
 Simonesich 53.
 Simonides 16.
 Siskovics (Ontopai) 4.
 Slovany (de Beöth) 64.
 Soldos 68.
 Soóky (Tótsóki) 53, 54.
 Sörös Pongrácz 1, 82.
 Spalovszki Gyula 3.
 Spicziár 56.
 Stech 44.
 Sutoris 16.
 Sümeghy Dezső 51, 72, 75, 77, 78.
- Sz**abó (Zabó) 6, 61, 67, 68.
 Szabó Vendel 78.
 Szakkérdések és körözüvények 28, 52, 82.
 Szakó 50.
 Szalachy 63.
 Szalkay 40.
 Szamecz 12.
 Századok 27, 52, 81.
- Szcitovszky Béla 74, 75, 77.
 Szelezky (Szeleci és boconádi) 16, 18, 19.
 Szelepcshányi 60.
 Széles 7.
 Szélessy 7.
 Szemere Miklós 31.
 Szemző 44.
 Szenczy 57.
 Szentai 37.
 Szentpály (Homoródszentpáli) 20.
 Szikszay de Nagybánya 40.
 Szilády 40.
 Szily 2.
 Szinnyei József id. 63, 65, 66, 67.
 Sziráky 12.
 Szombath 63.
 Szórád 62,
 Sztranyavszky 15
 Sztranyovszky Sándor 75, 77.
 Sztrecsko 16.
 Sztrugár 40.
 Szücs (Tunyogi) 68.
 Szücs Béla 75, 77.
 Szücsi István 34.
 Szwierák 68.
- T**anító 55.
 Tar Zoltán 78.
 Tarnóczy 60.
 Teleki 45.
 Temérdek 43.
 Teremhegyi 72.
 Teszáczy 35.
 Thaly 63, 66.
 Thaly Kálmán 50, 51.
 Thököly 64.
 Thold Orbán Imre 74, 75, 76, 77.
 Thuróczy (Kisjeszeni) 43.
 Thurzó 59.
 Tisza István gróf 34, 75.
 Toldy László 22.
 Tóth 44.
 Tóth Ferenc 26.
 Törvényhatósági Levéltárosok Orsz. Egyesü-
 lete 77, 78.
 Trombitás 61.
 Turcsányi 17, 19, 42, 57, 62.
 Turdelyi 45
 Turul 26, 52, 81.
- U**jházy gróf 65, 68.
 Ujlaky 1, 55.
- V**achlács 44.
 Valesius 56.
 Vármegyei levéltárak vizsgálata 78.
 Vármegyei Tisztviselők Orsz. Egyesülete 76.
 Vásárhelyi 51.

Vecsey 5.
Veiner 16, 19.
Veres 17, 18, 19.
Viniszliczky 56, 57.
Vizkelethy 61.

Wartensleben 45.
Wasserfinger 26.
Weigelius 16.
Wenninger 4, 5.
Wernsdorf 16.

Zabó (Szabó) 61.
Zabler 15.
Zalavármegye levéltára 51, 80.
Zalay (Kerecseni) 1.
Zamaria de Speciacasa 1, 2.
Zápolya 73.
Zeibich 16.
Zerdahely 13.
Zilgó 63.
Zitnyánszky 37.
Zlinszky Kálmán 50.

